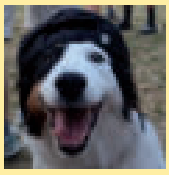
TOMÍK

Časopis turistických oddílů mládeže

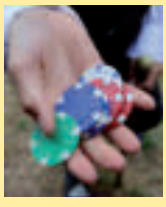
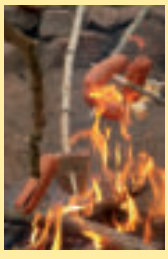

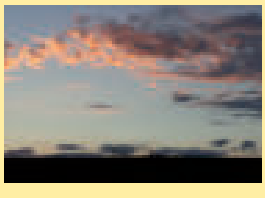
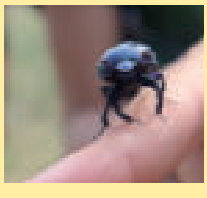

ŘÍJEN 2026

PASTA NOSTRA
tábor Hoštejn

Proč Pasta nostra (Naše těstoviny)? Protože jsme představovali malé italské městečko, ve kterém žije sedm rodin a každá milovala jiný druh těstovin. A skutečně, v den, kdy se vařily těstoviny, měla každá famílie na talíři něco jiného. Láska ke „své“ těstovině byla tak silná, že její název všichni užívali i jako své příjmení: Fusilli, Farfalle, Penne, Fettuccine, Maccheroni, Rigatoni, Capellini. Aby toho nebylo málo, v městečku někdo ukradl recept na vyhlášené tiramisu. Itálie, mafie, horká krev, soupeření, italská kuchyně – to přinášelo množství absurdních situací, které bylo třeba vyřešit.

Každý den byl originál. Sehráli jsme velké množství her, běhali, spali, vysedávali u táboráků, hráli velkou deskovku, sledovali divadlo na pokračování, plnili orlí pera, koupali se, houpali se, tři noci jsme strávili mimo tábor. Vše dobře dopadlo, domů jsme se vrátili spokojení a plní zážitků. Na přípravě a průběhu tábora se nemalou měrou podíleli všichni instruktoři, nejvíce však Kubaš, Honzík a Orsi. Díky!

Jiří Krajča – Tetřev,
TOM Zlaté šípy, Valašské Meziříčí

Foto: Veronika Předotová

říjen 2026

OBSAH

str. 4 Tři tábory na Vysočině, *Ondra Šejtka*
str. 5 ToteMY u Proseče, *Anežka Šubrtová,* Nezapomenutelný zážitek, *Tomáš Fúsek*
str. 6-7 Lodž, *Tomáš Novotný*
str. 8 Prázdninové šablonování, *Lukáš Hodek,* Můj první tábor, *Zuzka Jílková*
str.9 Když přijdou z hvězd, my už čekáme, *Vratislav Florián*
str. 10 Ze solných dolů k velehorám, *Vratislav Florián*
str. 11 Holandsko, *Darek Janovský*
str. 12-13 Tržiště nápadů, *Anežka, Eliška, Adéla, Fremo, Adam Noremberczyk*
str. 14 Letošní outdoor KADAO, *Tom Weicht*
str. 15 Téměř historická bitva, *Jaroslav Lepšík*
str.16 76. sraz oddílů, *Tom Weicht*
str. 17 Naše léto, *Dagmar Laryszová*
str. 18-19 Tábor, kde je vše dobrovolné, *Vítek Macháček*
str. 20 Agenti a vyzvědači, *Vojtěch Sobotka*
str. 21 Vzhůru na palubu!, *Karolína Schejbalová*
str.22-23 Přes hřeben Fagaraše, *Jakub Vyhnálek*
str.24 Fotografování pro turistický kvíz, *Petr Teringl*
str. 25 Od B-612 až po Gerulovy hry, *Saša Vašková,* Radovanova šifra, *Kačka Jersucková*
str. 26 Lesní moudrost je životní moudrost, *Josef Porsch*
str. 27 Houby, *Richard Klečka*
str. 28 Kaštani na puťáku, *Zbyněk Báča*
str. 29 Norskem cestou necestou, *Zbyněk Báča*
str. 30 Za tajemstvím mlynářského řemesla, *Eliška Moorová*
str. 31 Antická Mytologie, *Julie Štoudková,* Cesta kolem světa, *Zuzana Vraná*
str. 32 Léto a TOM poKROK, *Karolína Získalová*
str. 33 Co bylo, *Tomáš Novotný*
str. 34 OHLASY
str. 35 Křest, *Jiří Krajča*

U tomíků se toho tolik děje!

Hlavně v oddílech, kterým přibylo nováčků. Že zrovna u vás se to nepovedlo? Neházejte flintu do žita, přátelé. Přijeďte na královéhradecký sněm. Hlavní sněmovní den je sobota 23. ledna a tamní Hraboši, pořadatelé, se na vás už těší. Ne, nové oddílové členy si odtud neodvezete, ale během tematických debat na sněmu bude na tohle téma určitě prostor.

Vyrostli jsme. To souvisí s výše napsaným. Náš spolek se zase utěšeně překulil přes deset tisícovek. Z toho mějme radost. Díky všem, kdo potáborově doplnili stavy a k tomuhle pěknému číslu přispěli.

Fara v Moravici

Naši mladí se nebojí. To je zjevné objevení Ameriky, ale představte si, že hlučínský oddíl Orion dostal nabídku odkoupit (vcelku levně) dvěstě let starou faru. A jde do toho. Je to odvážné, je to závazek na desetiletí. Fara je poblíž jejich tábořiště ve vesničce Moravice. K místu mají vztah, nebojí se práce – a já jim ukrutně držím palce.

Dočkají se holešovští tomíci Petra Němčíka nové klubovny?

Klubovny jsou bolest pořád. Od Foglarových dob platí, že sehnat klubovnu, kde se oddíly cítí jako doma, je často nadlidský úkol. Protivné domovnice vystřídal někde dravý kapitalismus a nemožnost uhradit požadovaný nájem, jinde zas neochota radních pomoci tomíkům, skautům či pionýrům najít střechu nad hlavou. Své by o tom mohl vyprávět šéf oddílu Medvědí stopa, holešovský Petr Němčík, jehož oddílu dala tamní vládní garnitura zbytečný a trapný výhost z dlouho používané klubovny. Ale v Holešově se naštěstí zablýsklo na lepší časy. Tamní tomíci mají naději a energii, na radnici usedne nová, vstřícnější sestava.

Tím jsem odskočil do politiky. I oddílový vedoucí je člověk politický. A tak jsou i v našich řadách lidé, co vstoupili do politiky nově a úspěšně. V zastupitelstvu Poděbrad tak zasednou dva bratři, bývalí tomíci. Další spřízněná duše, tábornice, tam bude dokonce starostkou. V zastupitelstvu v Nové Vsi u Kolína přistála vedoucí kolínských Zálesáků, ve Svitavách začne „kroutit" páté volební období úspěšný starosta David Šimek. V Roztokách držím pozice já, byť mírně oslaben, a v Kralovicích usiluje o pokračování starostenství vítěz voleb turistický závodník Karel Popel.

Na shledanou na lednovém sněmu v Hradci Králové, přátelé.

Tomáš Novotný

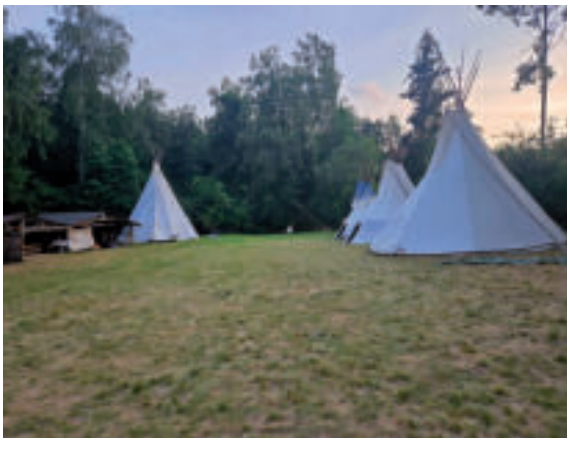
Fara v Moravici. Bude tomíků?

Tři tábory na Vysočině

V půlce července jsem si udělal malou tábornickou šňůru po Vysočině. Tři tábory během dvou dnů. Tři úplně jiné táborové světy, ale všechny krásné.

První byli tábor **TOM Kňouři v Mysletíně u Humpolce.** Potkali jsme se zde s Kosťou a Radkou, našimi parťáky z FunTOMa. Krásné tábořiště u rybníka pod taktovkou hlavase Maka – Kuby Vondřejce, podsady, několik týpí, poctivé dřevěné zázemí a spousta věcí, které člověk chodí okukovat. Třeba jejich Špačkárny – podsadové stany vytažené vysoko na nohách. Něco mezi podsadou, posedem a domkem na stromě. A tradice! – pískané nástupy, zpívání při stahování a vztyčování vlajky, super atmosféra a pro mě tedy obrovský zážitek.

Letošní celotáborovka? Postapokalyptická. Jak už to tak u Kňourů bývá. Radioaktivní symboly, propracované rekvizity, vlastní herní svět. A kdyby apokalypsa opravdu přišla, Kňouři jsou připraveni. Mají totiž novou dřevěnou spižírnu zapuštěnou do země. Chladno, police, bedýnky, zásoby. Přiznávám: málokdy odjíždím z tábora nadšený ze spižírny. Odsud ano.

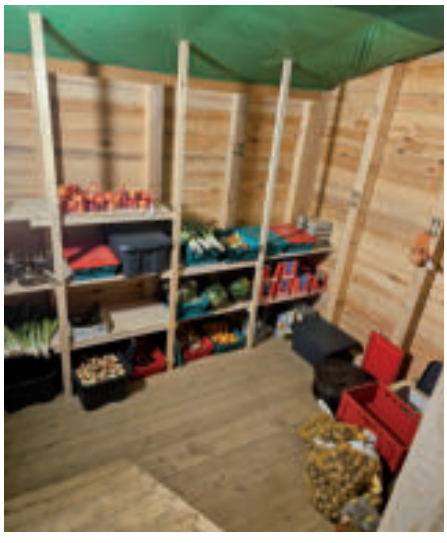
Další zastávka: **TOM Světlušky v Bácovicích.** Anna Matějková – Panda a její parta vedoucích Bambulka, Latté, Čína…, velká louka, dlouhé řady podsad, několik týpí. Z dálky skoro malá bílá vesnice.

Přijel jsem přímo doprostřed závěrečné hry. Takže všude **malé středověké bojovnice** a naprosté soustředění na to, jak dopadne dvoutýdenní příběh.

K tomu klasický táborový vesmír: bodování, služby, pravidla, obrázky, vlajka tomíků pověšená na kuchyni, super táborová kamna. A také vana u potoka. Prostě Bácovické wellness. Světlušky jsou bojovnice. Líbilo se mi tam, a jim zjevně také.

Poslední zastávkou byl **oddíl Hvězda Severu v Těchorazi.** Děti byly zrovna na závěrečné hře v terénu, v táboře jen pár vedoucích a instruktorů, kteří se chystali sázet táborový strom.

Velká týpí, pěkné dřevěné zázemí, kuchyň, jídelna, upravovaný domek pro další oddílové akce. Zaujal mě vybudovaný super solární systém na elektrifikaci kuchyně a také parádní koupací tůňka s molem. Táborový luxus.

Tři tábory. Každý úplně jiný. Ale všude stejný pocit: nadšení vedoucí, spousta odvedené práce a děti ve vlastním světě. Díky, že jsem mohl alespoň nakouknout.

Ondra Šejtka,
člen předsednictva

ToteMY u Proseče

ToteMY jsou nedávným nováčkem mezi tomickými oddíly. Parta fungujících mladých vedoucích, kteří táboření a život na louce mezi stany berou jako příležitost k prohlubování přátelství a dobrých vztahů mezi dětmi a vedoucími. Vítek, hlavní tahoun tábora, vysvětluje, že společný program na téma Narnie je pro všechny důležitý, ale do stoprocentní účasti při hrách děti netlačí. Respektují jejich aktuální potřeby a přání. Takže pokud si dítě potřebuje odpočinout nebo se chce věnovat třeba vyrábění či pomoct s vařením, má možnost zůstat v tábořišti. Stejně tak velký prostor dostávají děti na večerních sněmech při hodnocení dne. Prvek dobrovolnosti a respektujícího přístupu jim dobře funguje už druhým rokem. Jejich osmnáctidenní tábor měl také přízvisko **„Malý tábor, kde se nekřičí".**

Anežka Šubrtová,
členka předsednictva

Nezapomenutelný zážitek

Už jenom samotný příjezd do romantického údolí v srdci Českého ráje, kde leží tábořiště Sokola Turnov, je prostě krásným pohlazením na duši. A právě tam se na pár letních dnů utábořili tomíci z oddílu **Máci Turnov,** aby si užili s kamarády kousek letošních prázdnin. Divoký západ plný indiánů a kovbojů musel strhnout každého, ať už to byl malý kluk, holka nebo vedoucí.

Samotný vstup do areálu tábora byl zážitkem, všichni byli na place před hotelem a chystali se na dobové fotografování. Pomalu si ani nevšimli, že se tu objevil vetřelec. Hned se nám začal věnovat „hlavas", který nám ochotně všechno ukázal, vysvětlil a zasvětil do celotáborové hry plné zajímavého soutěžení, stavění, odměňování. Prostě já být klukem na tomto táboře, tak jsem v sedmém nebi. K takovému táboru není co dodat, snad jenom poděkovat za dobře odvedenou práci.

Tomáš Fúsek,
člen předsednictva

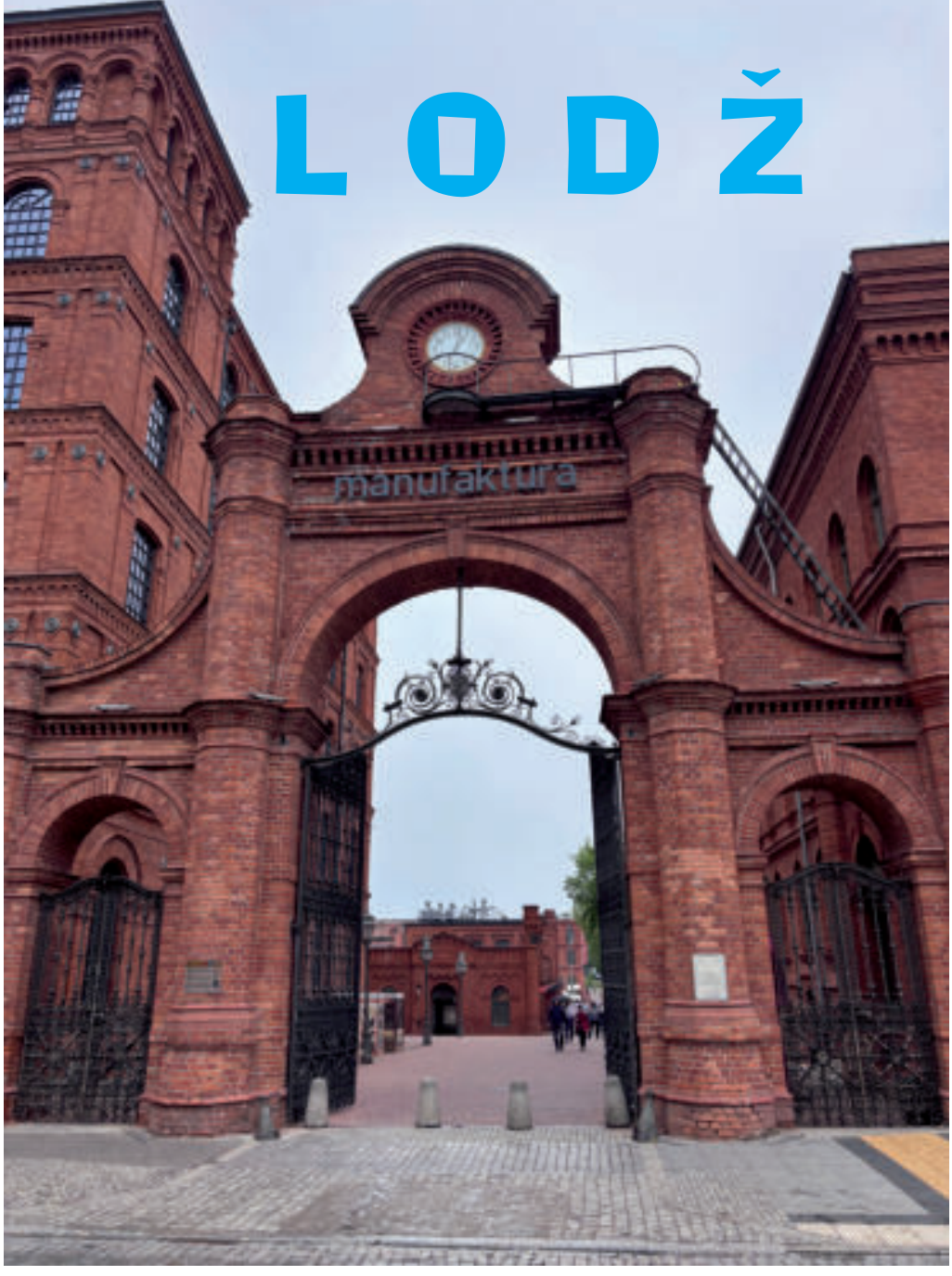

LODŽ

Náš rožmberský dům mne přivedl do Lodže. Přemýšlel jsem o tom už delší dobu, od chvíle, kdy jsem hledal na internetech (zejména na rozcestníku Kohoutí kříž, webu, který mapuje historii šumavských Němců), jména a osudy bývalých majitelů naší dnešní vodácké základny.

Je to jen šest nebo sedm roků, kdy jsem trávil dlouhé hodiny hledáním na všemožných odkazech, v češtině i němčině. Pomáhal mi zmíněný rozcestník, ze kterého jsem se „spouštěl“ na stránky české i německé. Pomohla mi, píšu s ostychem a skoro omluvně, i zvrhlá nacistická pedantnost, ordnung, s jakým si znamenali zatčení, přesuny a později i zabíjení svých obětí.

Při tomhle hledání bylo zajímavé nalézat dobové fotografie (třeba z krumlovského ateliéru Seidl), takové, jejichž kopie nám visí v rožmberské jídelně. O pár let později už tahle všechna data, fakta, čísla chrlí bez zaváhání umělá inteligence. Hrůzné – ale zároveň rychlé. Satisfakcí pro mne budiž, že i tzv. ChatGPT potvrzuje mé tehdejší pátrání v plném rozsahu.

Leopold a Hermína z početné komunity rožmberských Židů, byli takovými oběťmi. Hermína, Minna, rozená Ofnerová, se provdala za Leopolda Holzbauera a od roku 1924 převzali od Leopoldových rodičů dům s kupeckým krámem. Má dvě čísla popisná, 25-26. To proto, že původně šlo o domy dva. Koncem devatenáctého století získal objekt jednotnou „nobl“ fasádu, byl dostavěn a dílčím způsobem přestavěn – a dvě čísla mu zůstala.

Obchodníci Holzbauerovi prodávali textil a drobné domácí potřeby. Dokládají to zbytky vybavení, šuplíky a plata z prodejny, které Hop a Youry při výrobě kuchyně umně zabudovali do nové kuchyňské linky.

Říše jim dům zabavila v roce 1940, o rok později je vyhnala přes Prahu do polské Lodže. Zde byli zavražděni. Leopold zemřel 4. listopadu 1943, datum úmrtí jeho manželky není známo.

Lodžské ghetto, po varšavském druhé největší v Evropě, bylo děsivým místem. K lodžským obyvatelům židovského původu, kterých bylo původně víc než dvě stovky tisíc, sváželi nacisté i židy z celé Evropy, české a slovenské nevyjímaje. **Leopold a jeho žena** přijeli s jedním z hlavních transportů v říjnu 1941, po krátké zastávce v Praze.

Lodž, to byla práce, dřina, denní utrpení obrovské masy lidí na pěti kilometrech čtverečních. Hlad, nelidské zacházení. V ghettu, zpupně pojmenovaném po nacistovi Litzmannovi jako Litzmannstadt. A obludná segregace od zbytku světa: Lodží procházely tramvajové trati, jezdila tudy auta. V ghettu se ale zastavit nesmělo. Židé nemohli přejít frekventované ulice mezi jednotlivými částmi ghetta spolu s „normálními“ lidmi. V ulicích Limanowskiego, Zdierska a Lutomierska tak byly vystaveny dřevěné lávky. **Lávky pro podlidi.**

Do Lodže, která je krom pohnuté historie známa také jako centrum textilní výroby v 19. století, jsem se vypravil letos v létě. S velkým očekáváním – a také kvůli Holzbauerovým.

Přijel jsem do města kontrastů. Řada fabrických budov, té skvělé cihlové architektury předminulého věku, je vkusně opravena díky Evropské unii. Palác Po-

znanskich nemá sobě rovný, jejich sousední fabrika je dnes pod názvem Manufaktura nákupním a společenským centrem města. Trochu kýčovitá, ale opravená a sloužící. Zajímavá je další továrna, Geyerova. Skvělý je ale zejména komplex Ksiezy mlyn, kolonie obytných domů u železnicní vlečky a velké prádelny. Vše je citlivě opraveno, funkční, určené pro bydlení, plné života. Ve výčtu by se dalo pokračovat – několik další továren je proměněno v muzea, slouží gastronomii, divadlu…

Pak je ale Lodž jiná, zanedbaná. Obrovsky, překvapivě. Díry v silnicích a chodnících u nás nevídané, polozřícené domy, zarostlá ohavná zákoutí s troskami přístěnků a vraky aut. Takhle u nás vypadala některá severočeská města před pětadvaceti, třiceti roky.

Překvapilo mne, jak nevzhledné jsou třeba ulice v centru tehdejšího ghetta – ty se zmíněnými lávkami pro Židy. A zatímco nádraží Radegast, odkud odjížděly od roku 1942 transporty do vyhlazovacího tábora v Chelmnu, je pietně upraveno s velkou invencí a péčí, jeden z největších židovských hřbitovů světa je tak trošku ponechán svému osudu a přírodě.

Čtyřicetihektarové pohřebiště čítá více než 160 tisíc náhrobků. Monumentální jsou hrobky lodžských fabrikantů v čele s Poznanskými. V trávě ztracené a zarůstající jsou hroby čtyřiceti tisíc obětí řádění nacistů, tzv. Polle Gettove.

Dohledatelné údaje ukazují na to, že zde mezi lidmi, kteří zemřeli vyčerpáním, hladem či kvůli onemocnění, případně byli ubyti nacisty, nalezli místo posledního spočinutí i manželé Holzbauerovi.

Pokud byste vyráželi do Polska, zastavte se na den či dva v v hlavním městě Lodžského vojvodství. Do Krakowa je to necelých dvě stě kilometrů, do Varšavy (kam jsem ostatně pokračoval) asi sto dvacet.

Pokud do Lodže vyrazíte, udělejte si chvíli na návštěvu někdejšího ghetta. Jasně, je to smutné. O to víc, že naši východní (skoro) sousedé zažívají od ruských okupantů utrpení a hrůzu srovnatelnou s řáděním nacistů.

Anebo vy, kdo vyrážíte do naší skvěle vybudované a populární základny do Rožmberka! Užívejte vtípečků, hrajících strojů, chrčících undater, kachen, které na vás mluví a všelijakých příběhů pod portréty hojně rozvěšenými v domě – ať už jsou to výprávění pravdě více či méně podobná. Užívejte krás přírody, Vltavy, památek… Ale přitom si, prosím, taky zkuste představit ty dva. Leopolda a Hermínu, kterým tyrani náš dnešní dům v roce 1940 úředně sebrali, nechali je rok v nejistotě – a pak jim připravili tu nejstrastiplnější pouť ke konci života.

Naše základna dneska zní sterými hlasy, hlučně a radostně.

Je to tak dobře – a kéž je můj poněkud chmurný článek jen osvěžením historické paměti.

Tomáš Novotný

Lávka pro podlidi. Zgierska ulice v lodžském ghettu.
https://www.yadvashem.org/holocaust/this-month/february/1941-5.html

Prázdninové šablonování

Kdo se přes prázdniny zapojil do šablon, rozhodně neprohloupil.

Například oddíl **Světlušky z Prahy** se vydal do hlubokých českých lesů, aby otestoval své schopnosti přežít v divočině. Světlušky stavěly přístřešky, pracovaly se dřevem. Aby si mohly uvařit, musely zapálit oheň křesadlem. Pro přežití bylo potřeba, aby se naučily rozpoznávat lesní plody.

Na rozdíl od bushcraftu, který jistě nikoho nenechá klidným, se oddíl **Jestřábi z Prahy** věnoval relaxační malbě. V dnešní uspěchané době je totiž potřeba se na pár hodin odpoutat od každodenních vjemů a takzvaně „vypnout“. Malováním mandal s rostlinnou tematikou v přírodě však nezískáte jen klid na duši, ale dokážete i vyjádřit své emoce. Svá díla pak tomíci prezentovali na lesní vernisáži.

Na putování za pirátským pokladem se vydal oddíl **Lvíčata z Jíloviště.** Při jeho hledání tomíci objevovali okolí města Cheb. Kde byl asi poklad ukrytý? V uličce Špalíčku? Poblíž bahenních gejzírů v rezervaci SOOS? Nebo snad na hradě Seeberg? Tak či onak, určitě to byla legendární výprava.

Během prázdnin se také rozjel druhý **Inovativní BOX – Kutilský.** A všem se moc líbí! Materiál, nářadí a návody putoval až z ostravského oddílu Ondřejnica od Kouby Hranického do všech světových stran. Tomíci pak během kutilské šablony vyráběli hru Kubb, lucerničku, hudební nástroj cajón a další své vlastní projekty.

Nestihli jste si o box napsat a máte o něj zájem? Napište na lukas.hodek@atom.cz a při velkém zájmu necháme další boxy vyrobit.

Do konce roku se můžete těšit na další novinku – šablony bez materiálu. Až budou formuláře otevřené, určitě si o ně zažádejte. Stále apelujeme na oddíly, které šablony nevyužívají – neváhejte a pusťte se do nich!

Lukáš Hodek

Můj první tábor

Letošní tábor ve Lhotce u Radnic byl můj první. Na louce jsme si postavili vlastní tábor. Táborové téma bylo **Rychlé šípy a ježek v kleci**. Plnili jsme různé úkoly, hráli zajímavé hry a tím jsme získávali stránky z deníku Jana Tleskače. Jednou nás dokonce navštívili lesní pedagogové. Ukazovali nám zajímavé věci, například lebky zvířat, parohy a mnoho dalšího.

Zopakovali jsme si práci s buzolou, orientaci v mapě, zdravovědu a týmového ducha. Navštívili jsme taky zříceninu hradu Libštejn a průvodkyně nás provedla místní farmou. Starší podporovali ty mladší a vedli je k vítězství, a i když se to zrovna nedařilo, nikdo se nevzdal. Nakonec všechny týmy poskládaly mapu, kde byly vyznačeny všechny díly Tleskačova vynálezu a podařilo se nám sestavit Tleskačovo létající kolo. Moc jsme si to užili, děkujeme vedoucím za super organizaci a vedení.

Zuzka Jílková,
TOM Skřítci, Plzeň

„Když přijdou z hvězd, my už čekáme...“

Na světě existují věci, které běžní lidé nikdy nespatří. Nebo si to nepamatují. Podivné signály, nevysvětlitelné jevy, návštěvníci z jiných světů. Právě proto vznikla tajná organizace STIN – **Speciální Tým pro Identifikaci Návštěvníků.**

Účastníci letního tábora se stali novými členy této organizace. Během výcviku se naučili rozpoznávat mimozemské druhy, luštit záhadné zprávy, řešit neobvyklé situace a spolupracovat při náročných misích. Postupně také odhalovali stále více informací o záhadných časových poruchách, které se začaly objevovat po celém světě…

Na první pohled zcela normální tábor, dvacítka stanů s podsadami a hospodářskou budovou s jídelnou a kuchyní uprostřed pastvin a ohrad s pasoucími se koni. Vše na Vysočině mezi městy Třešť a Telč. Jen podle černých triček a černých brýlí by se dalo poznat, že to není jen tak obyčejný tábor. Táborníci – agenti byli vybaveni kartami s QR kódem, kterým se přihlašovali ke své identitě na zavěšeném tabletu v jídelně, a tam si sami zjišťovali, kolik jim bylo připsáno bodů – kreditů do celkového hodnocení. Moderní doba si žádá moderní vybavení. Rovněž pro některé hry byly využity moderní technologie. Například již oblíbená hra „Lampy“, jejichž světlo svítí barvami jednotlivých družstev a přepíná se čipy, které vlastní každý z hráčů. Stejně ale vítězilo klasické ringo, naše děti hru milují.

Neplánovanou noční akcí bylo, když se **uprostřed tábora objevil kůň**. Nějakým záhadným způsobem pronikl z ohrady. Vybaveni speciálními brýlemi, sledovali jsme velkolepé zatmění Slunce. Během tábora jsme navštívili města Telč a Jihlava, kde jsme hledali mezi obyvateli tajné agenty – naše spojence. Děti je musely oslovit, vybavit naší identifikační kartou a požádat o společnou fotografii. Prostě další vydařený tábor.

Je vidět, že i naši mladí vedoucí mají spousty elánu a nápadů pro zajímavé táborové téma.

Vratislav Florián - Hroch,
TOM Klub lesní moudrosti,
Roudnice nad Labem

Ze solných dolů k velehorám

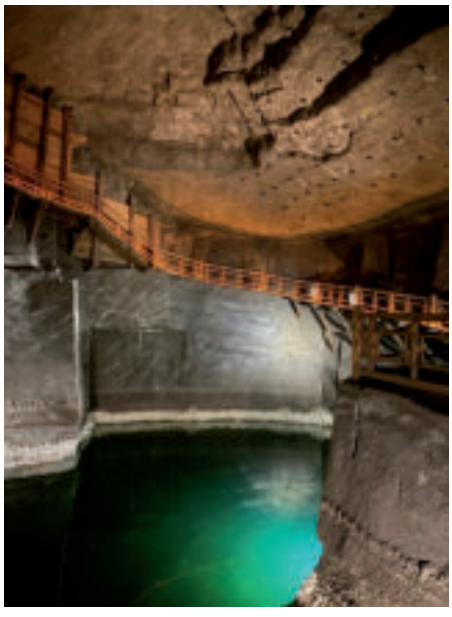
Cílem naší letní výpravy byla země našich severních sousedů – Polsko. Pro ubytování jsme si vybrali královské město Krakov, které leží na řece Visle a je nejnavštěvovanějším městem Polska. Nenechali jsme si ujít královský hrad Wawel ani historické centrum města s překrásnými kostely.

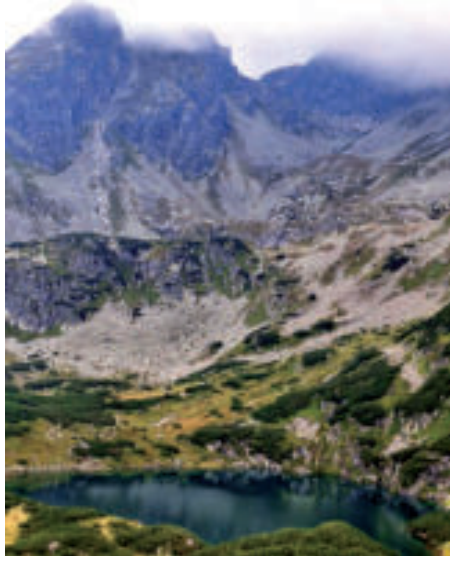
Nejsem velkým zastáncem městské turistiky, proto naším dalším cílem byly velehory, Vysoké Tatry. Vlakem jsme dojeli do městečka Zakopané, odkud jsme vyjeli velkou lanovkou na **Kasprowy Wierch,** ležící ve výšce 1987 m.n.m. Zpáteční cestu kolem horských jezer jsme již absolvovali pěšky. Přesto, že jsme „jen sestupovali“

dolů do údolí, náročnost cesty jsme poznali na našich nohách hned druhý a další dny…

Solný důl Wieliczka byl opravdovou „bombou“ na naší polské výpravě. Nejdříve sestoupíte po 380 schodech do podzemí a vydáte se na trasu táhnoucí se podzemím, měří skoro 3,5 kilometru a trvá asi 2,5 hodiny. Budete procházet labyrintem chodeb a sálů, v nichž spatříte solné sochy historických a mýtických postav, jako je Koperník, nesolné sochy pracujících dělníků, koní nebo třeba i draka, původní techniku těžby soli, ale i třeba kouzelná jezírka, zdobené skály nebo neuvěřitelnou kapli sv. Kingy.

Solný důl, který je na seznamu světového dědictví UNESCO, sahá 327 metrů pod povrch země a rozprostírá se na 9 patrech propojených komorami, speciálními tunely, šachtami a výtahy. Dnes slouží již jen jako turistická atrakce.

Jeden den jsme strávili v největším polském zábavním parku Energy Landia, kde si přišli na své vlastně všichni. Děti vyzkoušely snad všechny horské dráhy, my, vedoucí už jsme jen odpočívali na plážích.

Posledním navštíveným místem v Krakově byla továrna, dnes muzeum, Oskara Schindlera, který za druhé světové války zachránil více než tisíc Židů. Jeho pozoruhodný příběh rozkrývá i film Schindlerův seznam, který jistě většinou znáte.

Vratislav Florián - Hroch,
TOM Klub lesní moudrosti,
Roudnice nad Labem

Holandsko

Poslední květnový týden jsme vyrazili s kamarády z českolipské Chippewy na zahraniční expedici. Po horách rumunského Banátu bylo letos naším cílem Nizozemsko. Vrcholky jsme vyměnili za rovinky, ale plochá tahle cesta rozhodně nebyla.

V pátek večer vyrazilo z České Lípy pětatřicet tomíků, autobus a přívěs plný kol. Klimatizace se rozhodla stávkovat, a tak jsme dvanáct hodin testovali pojízdnou saunu. Benzínky jsme vyhlíželi jako oázy v poušti.

První dvě noci jsme spali v kempu vodních skautů u jezera nedaleko Harderwijku. Sympatický starý správce nám při procházce u vody vyprávěl, jak Holanďané kus po kusu brali zemi moři. Od té chvíle jsme si všímali, že voda je v Nizozemsku opravdu všude.

V Utrechtu jsme přesedlali na kánoe a propluli přes deset kilometrů kanály přímo historickým centrem, pod mosty a kolem kaváren na nábřeží. Cestou do Rotterdamu jsme se zastavili v hvězdicové pevnosti Naarden, kde odpočívá Jan Amos Komenský, a v Kinderdijku mezi devatenácti mlýny zapsanými v UNESCO. Tam jsme zjistili, že zdejší mlýny nemelou mouku, ale vodu. Přečerpávají ji z polí, aby se na nich dalo žít.

V Rotterdamu nás vyhlídková loď pro vezla největším přístavem Evropy. Vedle obřích kontejnerových lodí vypadal náš autobus jako hračka. Večer jsme dojeli metrem až k Severnímu moři a skákali do studených vln. Cestou do Amsterdamu jsme se na pár hodin přenesli do vesmíru. V Space Expo Evropské vesmírné agentury jsme si vyzkoušeli simulátor startu rakety a prolezli vesmírný modul. Další den jsme se i s autobusem přeplavili trajektem na ostrov Texel. Cyklisté ho objeli skoro celý, pěší se vydali přes duny k červenému majáku.

Poslední den patřil Amsterdamu. Přes řeku jsme se vozili přívozy a bloudili uličkami podél kanálů. Tečkou byla výstava v bývalé plynárně, kde se na obří stěny promítají obrazy holandských mistrů od Vermeera po Van Gogha.

Rychle jsme pochopili, že **v Nizozemsku má cyklista přednost skoro všude.** Když jsme zrovna kolo neměli, připadali jsme si tam trochu jako exoti. Domů jsme se vraceli unavení, ale plní zážitků. Díky všem, kdo expedici připravili, a kamarádům z Chippewy za další společnou cestu. Už teď se těšíme, kam vyrazíme příště.

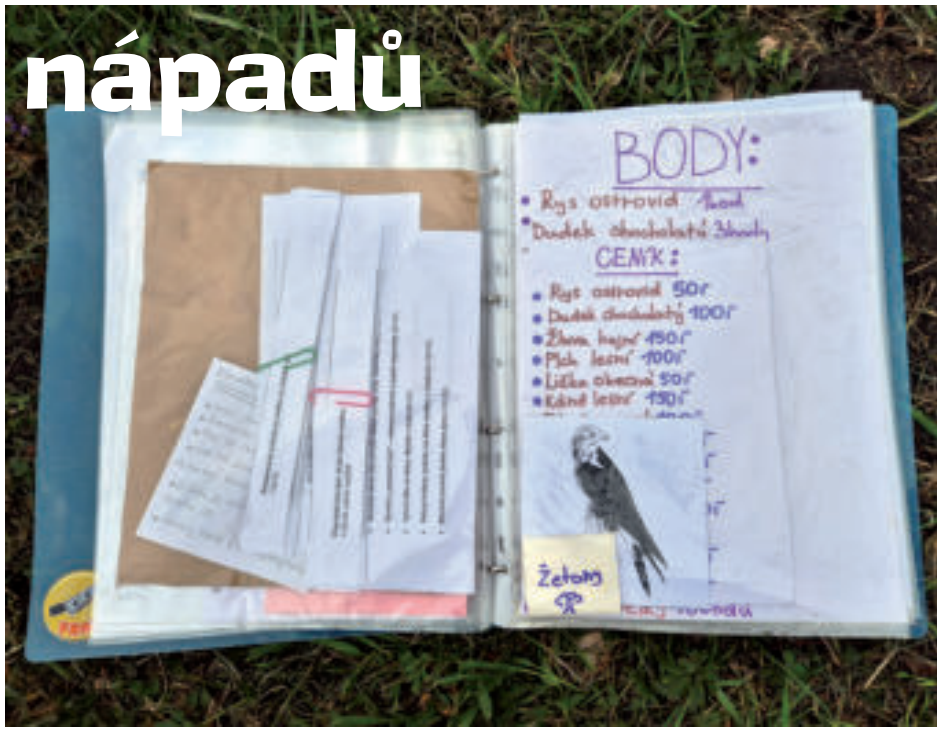
Darek Janovský,
TOM Dakoti, Česká Lípa

Tržiště nápadů

V minulém čísle jsme vám představili první část inspirace z Tržiště nápadů, které proběhlo na festivalu FunTOM ve Svitavách. Vedoucí z různých koutů naší země si tam během společných snídaní předávali své nejlepší vylepšováky, osvědčené postupy a vyzkoušené kousky z oddílové praxe. Protože byl zásobník nápadů opravdu bohatý, přinášíme vám další čtveřici praktických tipů.

Máte také svůj nápad? Povedlo se vám v oddíle vyrobit skvělou pomůcku do klubovny, vymyslet originální hru nebo máte osvědčený vylepšovák na výpravy? Napište nám o něm na e-mail adam@lesani.cz a v některém z dalších čísel se váš tip může objevit přímo zde.

Archivace:

Archivace oddílového programu

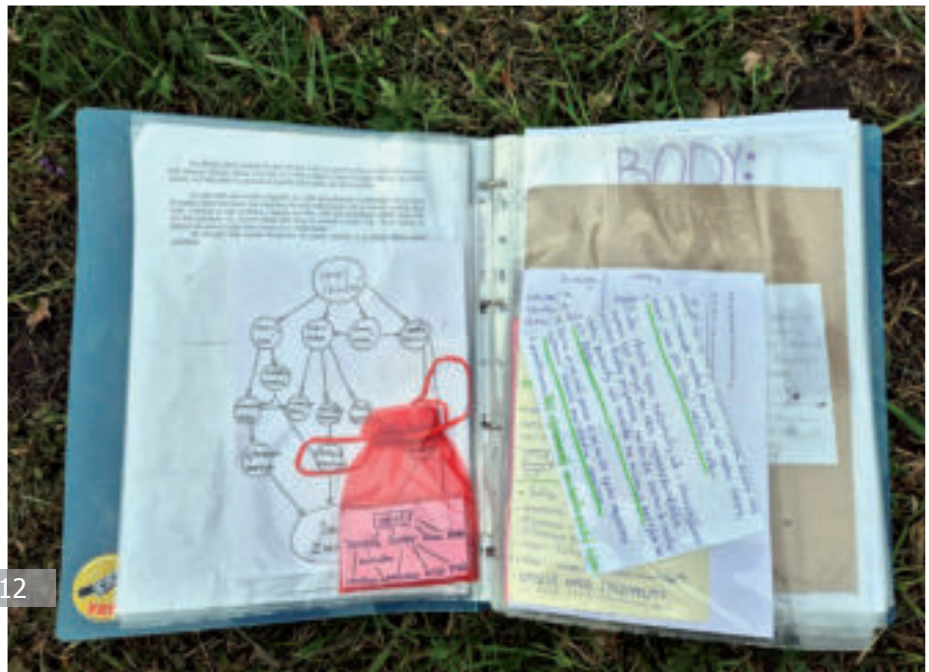
Autor: Adéla (TOM Orion Hlučín)

O co jde? Jde o přehledný a praktický systém uchovávání her a programů v kroužkovém šanonu. Každá aktivita má svůj list v euroobalu, který obsahuje nejen popis, ale i drobné fyzické pomůcky. Díky tomu se k programu může kdykoliv vrátit jiný vedoucí nebo vy sami po delší době, aniž byste museli znovu vymýšlet detaily.

Jak na to?

- **Sepište:** Na jeden list papíru přehledně sepište název hry, její příběh (legendu), seznam pomůcek a bodování.
- **Připravte:** Pokud hra využívá drobné předměty (žetony, kartičky), vložte je do malého uzavíratelného pytlíčku.
- **Kompletujte:** List s popisem vložte do euroobalu a pytlíček s rekvizitami připevněte k listu nebo vložte přímo do obalu.
- **Archivujte:** Šanon uložte na přístupné místo v klubovně, aby mohl sloužit jako trvalá inspirace pro ostatní vedoucí.

Co potřebujete: Kroužkový šanon A4, průhledné euroobaly, papíry s popisem her, drobné rekvizity, uzavíratelné pytlíčky.

Kutilství:

Dřevěné věšáčky

Autor: Anežka Šubrtová (oddíl TOM Robinsoni Poděbrady)

O co jde? Ručně vyráběné dřevěné háčky oživí každou klubovnu nebo základnu. Můžete je použít na utěrky v kuchyni, na bundy i na toaletní papír podle zvolené velikosti větve. Každé dítě si tak může vyrobit svůj vlastní originální kousek vybavení.

Jak na to?

- **Uřízněte:** Z topolové větve uřízněte špalíček a z jedné strany ho seřízněte do roviny, aby dobře seděl na zdi.
- **Vyvrtejte:** Do čelní strany vyvrtejte otvor pro nosič, nejlépe pod mírným úhlem.
- **Vlepte:** Z dubové tyčky uřízněte kratší kousek a vlepte ho do připraveného otvoru.
- **Obruste**: Celý háček pečlivě obruste dohladka.
- **Dozdobte:** Háček pomalujte barvami a pro delší výdrž ho můžete přetřít bezbarvým lakem.

Co potřebujete: Topolová větev na tělo věšáčku, dubový kolík nebo tyčka na nosič, vrták, bruska nebo smirkový papír, lepidlo na dřevo, barvy, lak.

Motivace:

Tabulka celoročních úkolů

Autor: Fremo (oddíl TOM Zlaté šípy Valašské Meziříčí)

O co jde? Jde o motivační systém pro jednotlivce, kde si každý člen během roku vybírá a plní různé úkoly z připravené tabulky. Za splnění si u svého jména připne "puntík" a získá body. Děti si samy volí, co chtějí plnit, a postupně sbírají úkoly do celkového hodnocení.

Jak na to?

- **Sestavte:** Vytvořte tabulku s přibližně 30 různorodými úkoly.
- **Navrhněte**: Zařaďte výzvy jako odeslání morseovky, atlas hub, přebrodění řeky nebo držení krinolíny s lasem.
- **Kontrolujte**: Některé úkoly kontrolujte přímo v oddíle, jiné mohou děti posílat vedoucím přes WhatsApp.
- **Oceňte**: Sledujte pokroky na tabulce a vyhlaste nejlepší sběratele na konci roku.

Co potřebujete: Velká tabulka se jmény a úkoly, barevné puntíky, prostor na nástěnce.

ÚKOLY DOBRO-DRUH:

1. Postav v lese přístřešek z igelitu a přenocuj pod ním.

2. Rozdělej oheň dvěma různými způsoby (sirkama + lupou, křesadlem, fire roll).

3. Uvař polévku na ohni, například bramboračku (ne polévku z pytlíku).

4. Uvaž 6 základních uzlů – ambulanční, tkalcovský (škoťák), rybářský, lodní, dračí smyčku, zkracovačku).

5. Předveď s lasem talíř (10 sekund).

6. Předveď s lasem krinolínu (deset vteřin).

7. Ujdi 5 km v dešti v pláštěnce).

8. Zúčastni se brigády v klubovně.

9. Morseovka. Odešli a přijmi zprávu o více než 20 písmenech dvěma způsoby – na papíře a baterkou. Nemusíš se morseovku učit zpaměti, použij pomůcku.

10. Zašifruj zprávu pěti různými způsoby a dej ji kamarádovi rozluštit.

11. Vyřež lžíci. Použij nožík. Dlátko a lipové dřevo jsou k dispozici na Mlynářce.

12. Uřež pilou poleno průměru většího než 12 cm.

13. Rozštípej poleno sekerou na 8 dílů.

14. Svou vybavenou KPZ předveď na třech akcích.

15. Poznej topografické a turistické značky (podle 30 karet pro Turistický závod).

16. Projdi azimutový úsek se 4 azimuty.

17. Připrav a uveď hru na družinovce (sám nebo ve dvojici).

18. Urči bez pomůcek 5 souhvězdí na noční obloze. K učení můžeš použít aplikaci, mapu hvězdné oblohy…

19. Hod na cíl. Tref sedmkrát z 10 pokusů. Kamenem, šiškou, míčkem zasáhni kruh o průměru 2 m ze vzdálenosti 5 m (mladší), 7 m (starší).

20. Zdolej 3 rozhledny.

21. Vystoupej na horu vysokou alespoň 1 200 m n.m.

22. Ujeď na kole 120 km (ne najednou, vyjížďky delší než 2 km si měř a sčítej).

23. Vyrob si miniatlas hub, vyfoť 5 hub, urči je a napiš k nim informace a zajímavosti (dílo pošli na družinový WhatsApp).

24. Poznej 20 hradů, zámků podle karet pro Turistický závod.

25. Poznej 20 stromů podle karet pro Turistický závod.

26. Odjisti 2 osoby na boulderstěně.

27. Přebroď Bečvu tam a zpět.

28. Odlij sádrovou stopu zvířete a urči, komu patří.

29. Postav sněhuláka vysokého po tvá prsa a vyfoť se s ním (obrázek pošli na družinový WhatsApp).

30. Do oddílové „Kroniky dobrodružství“ vytvoř list velikosti A4, který bude obsahovat popis tvého největšího dobrodružství (nejsilnějšího zážitku), které jsi v oddíle zažil/a. Doplň obrázkem nebo fotkou a dones na Mlynářku.

Expedice:

Sušené jídlo na cesty

Autor: Eliška (oddíl TOM Medvědí stopa Holešov)

O co jde? Vlastní výroba dehydrovaných pokrmů je ideální pro vícedenní výpravy a puťáky. Jídlo je v batohu lehké, skladné a chutnější než klasické konzervy nebo neustálé pečivo s pomazánkou. Je to skvělý způsob, jak si i v terénu dopřát kvalitní teplou stravu bez zbytečné zátěže a neutratit majlant. Chce to trochu zkoušení a hledání dobrých receptů, ale výsledek stojí za to. Máte otázky? TOM Medvědí stopa vám je rád zodpoví na svém Instagramu.

Jak na to?

- **Uvařte:** Připravte si vhodnou směs jídla, například čočku, těstovinovou rýži nebo chili sin carne.
- **Vynechejte:** Jídlo musí být uvařené zcela bez oleje, aby se v sušeném stavu nezkazilo.
- **Vysušte:** Hotovou směs dejte do sušičky na potraviny a nechejte ji důkladně vyschnout.
- **Zabalte:** Usušené jídlo rozdělte na porce a pomocí vakuovačky ho uzavřete do sáčků.
- **Povařte:** Na výpravě stačí směs vysypat do ešusu, zalít vodou a povařit na vařiči, dokud jídlo nezměkne.

Co potřebujete: Suroviny na uvaření jídla, sušička na potraviny, vakuovačka a vakuovací sáčky, ešus, vařič, voda.

Adam Noremberczyk

Letošní outdoor KADAO

56 dobrodruhů, hory, řeky, skály, kola a dva týdny plné smíchu. Z českých silnic jsme se vydali až do švýcarského Scuolu a italského Bormia a Arca. Sjížděli jsme řeky, brázdili horské silnice na kolech (Stelvio, Tremalzzo, Bollino, Foscagno), chodili túry, lezli po skalách a zdolávali ferraty. Každý den přinesl nové výhledy, nové výzvy a minimálně jeden důvod říct si, že tohle za to stálo.

Někdy jsme byli ve vodě (Inn, Adda, Sarca), někdy nad zemí a někdy jsme se jen snažili držet tempo. Ale ať už jsme zrovna pádlovali, šlapali, lezli nebo odpočívali, nejlepší na celém outdooru byla parta, se kterou jsme to všechno mohli zažít.

Dva týdny, tři krásná místa a spousta vzpomínek, které jen tak nezmizí. Díky všem, kdo byli u toho – a už teď se těšíme na další společnou jízdu!

Tom Weicht,
TOM KADAO, Opava

Téměř historická bitva

Dva na koni, jeden na oslu. Tento film se natáčel roku 1986 na Hrádku. Filmaři odešli, ale zanechali po sobě dřevěný most. Právě na něm se pod vedením Jirky Choura odehrála bitva. Přesněji řečeno: historicky první ponožková bitva s kartonovými štíty.

Od té doby zde bojujeme každý rok. Ani se tomu nechce věřit, ale letos, 19. září, se tedy konal již **čtyřicátý ročník!**

Již v pátek se na hrad sjely celé houfy bojovníků přespávalo jich zde asi 120. V sobotu dorazili další, celkem asi osm oddílů. Přijeli z Litoměřic, České Lípy, Roztok u Prahy, Kamenického Šenova, Kovářské z Krušných hor, z Českého ráje, z Brandýsa nad Labem a samozřejmě i pořádající oddíl z Úštěka.

Setkávají se zde oddíly jak tomické, tak skautské, ale i další, působící pod jinými organizacemi. Štíty si od nás mohli zapůjčit i náhodní návštěvníci hradu a k bitvě se přidat. Celkem se bojů zúčastnilo přibližně 150 bojovníků. Nejdůležitější ovšem je, že při takové bitvě nikdo opravdu nezahyne. Příští rok společně odstartujeme do další desítky!

Jára Lepšík,
TOM Bobři, Úštěk

76. SRAZ ODDÍLŮ V ÚDOLÍ RADUŇKY

Údolí Raduňky o třetím zářijovém víkendu znovu ožilo stany, oddílovými barvami, soutěžením, písničkami a setkáním kamarádů. Od pátku 18. do neděle 20. září 2026 se zde uskutečnil už 76. sraz oddílů zabývajících se tábořením, turistikou a pobytem v přírodě. Pořadatelské role se ujal tradičně oddíl TOM BVÚ za finanční pomoci KČT Slezský tomík.

Na sraz dorazila pestrá sestava turistických oddílů: pořádající **BVÚ, ostravské oddíly Čmoudík, 30+2, Sihasapa, Sirius a K.T.O., z Hlučína Orion a Zálesák, dále Lesani z Karviné, Zlaté šípy z Valašského Meziříčí a také KADAO z Opavy,** jehož členové si cestu na sraz zpestřili příjezdem na kolech, protože to mají nejblíže. Už při sobotním slavnostním nástupu bylo zřejmé, že se v údolí sešla opravdu početná turistická „rodina", celkem 44 družstev a 243 účastníků.

Tradičním hlavním bodem sobotního programu byl tradiční PĚTIBOJ o putovní štít vítězů. Družstva různých věkových kategorií čekala kombinace rychlosti, obratnosti, přesnosti, znalostí i spolupráce. Nechyběl tradiční štafetový závod, střelba ze vzduchovky, přírodovědné dovednosti, skákání v pytli a uzlařská regata. Na trati i jednotlivých stanovištích bylo vidět velké nasazení, ale především chuť soutěžit společně a užít si den v přírodě.

Stejně důležité byly chvíle mezi soutěžemi – setkávání oddílů, povídání, společný pobyt v tábořišti a atmosféra, která k podobným akcím patří. Vaření na ohních, drobné hry oddílů pro ostatní (šipky, kroužky, čínské hůlky), hrálo se na kytary a připravovaly se soutěžní scénky a písně k slavsnotnímu ohni. Fotografie zachycují jak soustředění při disciplínách, tak běžecké nasazení, společný nástup i večerní program.

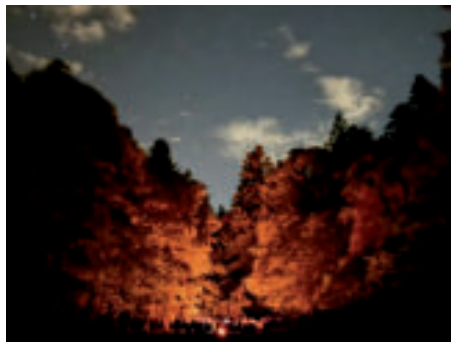
Sobotní večer patřil táborovému ohni. Když se setmělo, údolí ozářily plameny ohně, který zapálily pochodně členů BVÚ. Kolem ohně se znovu sešli malí i velcí. Každý oddíl měl připravenu scénku nebo píseň či obojí a program vesele běžel dlouho do noci. Zněly kytary a společný zpěv až do kuropění, to už však jen dospělí. Právě večerní fotografie asi nejlépe vystihují, že sraz není pouze soutěží, ale především místem přátelství, tradice a společných zážitků.

V neděli dopoledne dostaly oddíly prostor pro vlastní program a následoval závěrečný nástup, vyhlášení výsledků a oficiální ukončení srazu. Výsledky jednotlivých kategorií víme. Každý nějak a v něčem uspěl, někdo více a někdo méně. Dny v údolí Raduňky utekly rychle. Byly skvělé! V sobotu v noci jsem ze spacáku civěl na hvězdy na nebi nade mnou a už jsem věděl, že sraz se nám povedl. Bylo fajn se se všemi potkat.

Zůstaly fotografie, nové kontakty a hlavně vzpomínka na další společný víkend turistických oddílů. Poděkování patří pořadatelům TOM BVÚ a KČT Slezský tomík, především Rosťovi Čmoudíkovi, rozhodčím, vedoucím, instruktorům i všem účastníkům, kteří pomohli vytvořit atmosféru 76. srazu.

Tom Weicht,
TOM KADAO, Opava

Naše léto

Každý ví, že letní období začalo 21. 6. 2026, avšak my jsme ho tentokrát o několik dní předběhli. Ve spolupráci s Českým olympijským výborem jsme v Palkovicích byli spolupořadateli akce **Olympijský běh.** Připravili jsme běžecké tratě pro děti, kterých se letos zúčastnilo 76. V běhu napříč republikou odstartovali všichni dospělí závodníci na jednotlivých tratích. V Palkovicích se jich přihlásilo 63.

Ani o prázdninách jsme nezaháleli. Vzhledem k tomu, že působíme krátce a v oddíle máme především malé děti, tábor jsme nepořádali. Pro příznivce turistiky, historiky a milovníky přírody jsme připravili letní pátrací hru Kořínkův vodní kveerkáč. Během hry mohli poznávat okolí Palkovic při hledání studánek a pramenů potoků. V blízkosti každého místa byl umístěn QR kód. Jeho načtením se zobrazila jedna z jednadvaceti otázek. Kdo úkol na všech stanovištích správně splnil, mohl dát dohromady tajemnou větu. Tentokrát nebylo to bylo hlavně o radosti z objevování krás.

První zářijovou neděli dopoledne se v Palkovicích neslo v duchu zdravého pohybu. Náš oddíl uspořádal za vydatné pomoci Obce Palkovice další ročník dětské soutěže **Duatlon,** který spojuje běh, kolo nebo odrážedlo pro nejmenší, a znovu běh. Pro start, vzhledem k terénním možnostem, jsme si dali maximální limit 100 účastníků. Ten byl zcela naplněn. Mnozí závodníci se plně ztotožnili s myšlenkou: *„Není důležité zvítězit, ale zúčastnit se.“*

Pro každého účastníka byla připravena pamětní dřevěná medaile a svačinka. Krásnou atmosféru kolem závodu vytvořili rodiče, sourozenci a prarodiče závodících dětí. O týden později jsme organizovali pro děti akci Pohádková stezka. Zapojilo se 105 dětí, doprovázelo je nespočet rodičů.

Jak je již uvedeno výše, jsme malý oddíl, a proto jsme přišli na myšlenku uspořádat akci ve spolupráci s jinými zdejšími oddíly, které se zabývají práci s dětmi či mládeží. A tak se na jednotlivých stanovištích děti mohly zapojit do her a soutěží, které pro ně připravily oddíly tenisu, kopané, odbíjené, sportovní gymnastiky, Vrabčáků a Woxxies, turistického oddílu Žlutý kvítek, jenž pro zájemce nachystal i informace o včelaření, hasičů z Myslíku, atletiky, juda, jachtingu, taekwondo a hasičů Palkovic. Ale když se mezi účastníky objevil tajemný bezhlavý jezdec, mnohým zatrnulo. Za splnění úkolů dětí dostávaly drobnosti a sladkosti od oddílů a korálky, které princezna poztrácela na bále. Z nich si v závěru mohli vytvořit náhrdelník. Kdo se dostal až do cíle, obdržel malou svačinku, dále perníček od sponzora akce a omalovánku s obrázky od jednotlivých zúčastněných oddílů.

Poděkování patří všem oddílům, bez jejichž spolupráce by akce nevznikla.

Dagmar Laryszová,
TOM LUP Vrabčáci, Palkovice

Tábor, kde je vše dobrovolné

Když jsme před 2 lety zakládali nový tábor ToteMY, náš cíl byl jasný: Respekt. K dětem, dospělým i přírodě. Ale hlavně těm prvním dvěma. Nechceme na sebe křičet, chceme se chápat a podporovat v individuálních potřebách a fungovat bez zbytečného nátlaku. To vše ale ve formě klasického podsadového přírodního tábora, kde se hrají hry, sportuje, kamarádí, máme příběh... Jak tyto dva světy propojit? Dovolte mi sdílet s vámi naši cestu.

Děti neobjektivizujeme

Já jsem začal myšlenkově tím jednodušším, co jsem okoukal z různých svobodných škol. Snažil jsem se redukovat objektivní hodnocení a zbytečné povinnosti.

Prvním krokem tedy bylo zrušit celotáborové bodování. Hry jsme prostě začali brát jako zábavu. První dny jsme se docela báli, jestli vůbec bude nějaká motivace se snažit. Ale po dvou týdnech jsme jen kroutili hlavou, proč to vlastně někdo dělá. Funguje to totiž úplně stejně jako třeba hraní deskovky na rodinné oslavě. Motivací dětí vyhrát hru je prostě zábava - ne nějaké dokazování si, že je tým lepší. Díky tomu také mnohem lépe snáší prohru, protože ví, že tím nikoho nezklamou, že vždycky jedna strana hry prohraje a že to není nic špatného.

Ještě zřetelnější je pak změna u těžko hodnotitelných her - třeba letos jsme měli „vaření“, kdy děti dostaly za úkol samy připravit nějaké pohoštění na oslavu. Každý ze dvou týmů dělal svou verzi a úplně živě si pamatuju hádky, které by dříve nastaly při snaze nějak objektivizovat chuť jejich výtvorů. Každý vedoucí má jiný názor, takže chytré děti místo snahy o kvalitu pokrmu taktizují, ostatní se hádají. Takhle to prostě každý udělal podle svého. Pak nám to nabízeli na ochutnání a my mohli každý upřímně pochválit či zkritizovat, co nás zaujalo. A ne zbytečně řešit známky.

Zrušení hodnocení se postupně propsalo i do jiných táborových zvyklostí. Třeba neznámkujeme úklid stanů. A vypadá to v nich překvapivě stejně jako vždy - někdo má nepořádek, někdo ne. A ty, co ho mají, stejně nenamotivují známky, ale musíme jim individuálně vysvětlovat, že to není dobré. Buď na to přijdou časem sami, nebo jim není pomoci.

Program? Dobrovolný!

Druhým krokem bylo zrušit povinnou účast na programu. Znamená to, že všechny hry jsou dobrovolné. Prostě když se dítěti hra nelíbí, anebo je unavené, anebo má nějakou jinou preferovanou aktivitu, nebudeme ho do ničeho nutit, protože je to jeho čas, jeho tělo, jeho život, jeho volba.

To se hezky řekne, ale hůř udělá. Tak například se tím celkově mění design her. Najednou nemůžete počítat s tím, že má každý oddíl přesně 13 dětí, že jsou oddíly proti sobě vyvážené, vlastně ani jak dlouho bude hra trvat. U aktivit typu vyrábění je to celkem jedno, prostě se připraví nějaká stanoviště a děti je obcházejí. Kupodivu tohle docela funguje a většina dětí se snaží obejít všechny asi ze zvědavosti, i když to není vůbec povinné. Sem tam někdo vyráběním pohrdá a až v poslední půlhodině času začne všem závidět, že mají namalované tělo (pořádali jsme brazilský karneval), tak se to snaží zoufale dohnat a nestíhá… **ale to už je součástí výchovy, nést následky svých rozhodnutí.** A nikoho jiného tím neovlivní, takže nic proti ničemu.

Jiné je to ovšem u soutěžních her. První ročník jsme měli jen 13 dětí, takže se to vždy nějak rozhodlo a většina z nich šla se skupinou. Druhý ročník jsme ale rozšířili kruhy dětí na 27, a tam už přirozeně vzniká mnoho názorových proudů a preferencí. A tady se popravdě ještě máme mnoho co učit. **Více děti navyknout na to, že je třeba nějak utvořit týmy, pokud to hra vyžaduje; více děti navyknout na to, že je dobré započaté hry dokončovat, jinak to narušíte i ostatním hráčům.** Letos si vyčítáme, že by bylo lepší více na hry využívat oddíly, akorát ty jsou taky určené shora, cítím v tom jistou nedomyšlenost…

Komunikace? Nutná

Dobrovolnost programu vytváří zajímavou situaci, kdy pak ty děti, které se rozhodly programu nezúčastnit, „nemají co dělat“. A to už nás přivádí k tématu komunikace. Bereme to totiž tak, že každý, tedy i děti, musí nést následky svých rozhodnutí. Tedy neúčast dítěte na programu, který my dospělí organizujeme, nás nezavazuje mu hledat alternativní program. Někteří si ho najdou sami a pak je vše jednoduché. V jiných situacích ale přichází spory a diskuze o tom, jak s danými situacemi pracovat. Výsledky jsou všelijaké – ale skvělé je, že se při tom dítě samo poznává a učí pracovat se svým časem a energií. A to je jedna z nejdůležitějších věcí, které jim chceme takto nenásilně předávat.

Důležité je si uvědomit, že ono to nikdy neskončí špatně. Někteří vedoucí minulý rok byli smutní, že jim na hru přišlo málo dětí či že během hry odešly – ale i s tím lze pracovat. Buďto byla hra objektivně špatná a pak je to vlastně správná reakce; nebo třeba byla úzce zaměřená a dala těm málo zúčastněným dětem mnohem víc než jiné, šíře přijímané hry, a to je také skvělý výsledek. Navíc, přiznejme si, že tábor není jen o hrách. Někdy k neúspěchu hry můžou přispět jiné okolnosti jako počasí, únava, vztahy… ale proto ten tábor taky děláme.

Vlastní hranice

Nevýhoda takto svobodomyslného vedení tábora bezpochyby je, že není jasně definované, v čem máme být dětem nápomocni a v čem nikoli. Což vede přirozeně k tomu, že nás dospělé pak mají děti tendenci „zneužívat". První rok jsme měli pocit, že jim musíme věnovat veškerý volný čas. I v mimoprogramové momenty jsme tak s nimi hráli deskovky, sportovali, povídali si… Což ale začalo brzy narážet **na naše omezené zdroje energie.** Druhý rok jsme si už dávali větší pozor, ale děti zase nalezly jiné formy, jak nás z odpočinku vytáhnout. Ono to k tomu patří, ale je to ošemetné.

Základním pravidlem dospělých se tak stává zdánlivě jednoduché moudro: **Nastavuj si a vymáhej vlastní hranice. Tedy nezapojuj se do všech aktivit, když tě to potom energeticky položí. Vyvažuj rozumné množství času s dětmi a bez nich. A komunikuj to s ostatními včetně těch dětí.** Nakonec je člověk překvapený, jak moc toho jsou děti schopné pochopit, pokud je jim to řečeno jasně. Ale samozřejmě pokud řeknu „ne", ale pak si s ním stejně jdu na hodinu hrát...

Kam až dobrovolnost dosáhne?

Uprostřed našeho prvního tábora přišel puťák – výlet s přespáním mimo tábor. Dohodli jsme se, kteří dospělí tento výlet povedou, a ostatní se těšili na jeden den odpočinku. A v tom přišly některé děti s tím, že vlastně na puťák nechtějí… Aj, s tím jsme nepočítali. Když říkáme, že je vše dobrovolné, jak může být puťák povinný? Nakonec jsme to právě s výše uvedeným vysvětlením odpočinku dospělých nějak ukecali, ale cítím v tom postupu jisté mezery. A to jsme cíleně naplánovali dvě trasy, jednodušší a těžší, aby si mohly vybrat… Ale jo, cítím tam tu absenci možnosti se nezúčastnit. To musíme ještě promyslet.

Ve všech ostatních částech denního harmonogramu jsme jinak dost nekompromisní. Povinný polední klid? Není třeba. Přinejhorším se nějaké dítě po jídle uběhá, jednou ho z toho bude bolet žaludek, tak už to podruhé nezopakuje. Povinné rozcvičky? Ta práce s vytahováním dětí ze stanu jen proto, aby se jim ostatní mohly vysmát, za to prostě nestojí. Povinná večerka? No to už je kontroverzní téma. Letos jsme večerku víceméně nevymáhali (jakože vyžadovali jsme večerní klid kvůli ostatním dětem, ale nikoli spánek). Samozřejmě to pak vedlo k situacím, kdy byli někteří nepřiměřeně unavení. A lze o tom s nimi mluvit a je to hodně výchovné a sbližující. Ale ne vše lze dělat donekonečna. Zkrátka, tohle pravidlo budeme ještě přes rok rozebírat a zvažovat.

Když není pravidla, není ani trestu

Když jsme u těch pravidel, rád bych připomněl jednu důležitou výhodu: Pokud se rozhodneme něco nevymáhat, není třeba řešit následky nedodržování. A to šetří neskutečné množství energie, času a sporů. Třeba ta rozcvička – nikdy si z mládí nevzpomínám na žádné uspokojivé řešení „neposlušných" spáčů. Někdy se prý házeli do rybníka, což je super respektující k tělesným potřebám (ironie), někdy na ně všichni znuděně čekali, někteří pak dostávali přes den tresty, které neplnili… No my to prostě neřešíme. Jediným „trestem" může být, že je člověk vyloučený z kolektivu. A to už je věc, se kterou se musíme učit pracovat celý život.

Podobným příkladem je i to nevymáhání večerky. Prostě pokud nenutím děti jít spát, nemusím ani hlídat, zda spí. V tu chvíli můžou dospělí nerušeně odpočívat, ať už vlastním spánkem, nebo společnými večerními aktivitami. A díky tomu máme více produktivní energie přes den s dětmi.

Nejlepší výsledek: Důvěra

I já sám si během psaní tohoto textu kladu otázku, zda to všechno vůbec stojí za to. Přirozeně je velkou energickou investicí potřebné prozkoumat všechny ty slepé uličky, které nás během táborů potkaly. Přináší to spory a nepochopení mezi dospělými, už jen proto, že máme každý trochu jiné potřeby a každý je jinak komunikujeme. A taky máme každý jinou zkušenost. Ale výsledek na konci tábora přišel naprosto jasný: Nejen že nám děti všeho věku výslovně děkovaly a přály si, aby tábor byl delší. Ale hlavně jsme sami cítili, že nám důvěřují, že se nám otevírají v tématech, za která by se v jiných kolektivech styděly, a že vytváříme nezapomenutelné vztahy.

Sám jsem už několik let při přípravách programu naznačoval, že by se mi líbilo prosadit nějaký blok ve stylu **„teď si pojďme povídat o vážných věcech".** Ostatní vedoucí mě ale vždy přesvědčili, že je to příliš nebezpečné, protože netušíme, co to může v dětech otevřít a jak bychom to potom zvládli ukočírovat. Letos to ale přišlo samo bez jakékoli organizace shora – děti prostě cítily, že když nám něco řeknou, nebudeme je soudit, probereme to s nimi s respektem a poradíme jim jen tak moc, jak sami umíme. A právě tato důvěra vychází z přístupu, který si k dětem budujeme celý tábor. Kdy v každé chvíli vidí, že se mohou rozhodnout samy podle sebe, že jim za to nebudeme nadávat, a že s nimi poneseme utrpení i slasti takového nastavení. **A za tohle to, dle mého názoru, stojí.**

Vítek Macháček,
TOM ToteMY, Praha

Agenti a vyzvědači

Letošní tábor našeho oddílu proběhl na táborové základně Německá luka u obce Hoštejn. Děti tentokrát tiše vklouzly do světa tajných agentů a špionáže. Po absolvování prvotního výcviku a šoku ze zařazení do oddělení, jejichž personální složení bylo až do poslední chvíle přísně utajováno, se agenti pustili do celé škály operací: výzvědy v okolí tábora, zneškodňování bomb, dešifrování nečekaně rozmístěných vzkazů, výslechu mimozemských ztroskotanců nebo rozplétání záhady v samém středu jejich organizace.

Na hru s utajením přistoupili i zdejší plši, se kterými jsme se letos, (na rozdíl od minulého roku) setkávali jen výjimečně. Náhradou za ně však byly houfy vos a žáby, které měly takřka magickou tendenci zjevovat se na nočních hlídkách těsně vedle nešťastníkovy nohy, za což dostaly jméno Trevor.

Nesmíme zapomenout ani na vedra, která z našich stanů dělala i přes noc sauny, avšak jejich zásluhou byla přespání v hamakách příjemná i bez spacáků. Uprostřed týdne nás také navštívil projekt BanalFatal!, který jsme kontaktovali skrz asociaci. **Dvouhodinová beseda o (ne) bezpečí a následných poraněních páteře vedená duem záchranáře a vozíčkáře byla poutavá i poučná a bylo vidět, že zanechala na dětech dojem.**

Po rozpletení poslední záhady a zničení všech důkazů o našem pobytu v táboře odpadkovými pytli jsme se znaveni vydali domů, odkud už jsme mohli netrpělivě vyhlížet začátek nového oddílového roku.

Vojtěch Sobotka,
TOM Tuři, Olomouc

Vzhůru na palubu!

Náš oddíl tak jako každý rok vyrazil v první polovině srpna na čtrnáctidenní hvězdicový tábor. Letos jsme zamířili historicky nejblíže k naší lovosické domovině, a sice do Krásného Buku, malé obce u Krásné Lípy. Etapová hra, do níž jsme letos vložili opravdu mnoho energie nesla název Piráti: **Poklad Armadilla.** Pohodlně se usaďte a přečtěte si, jak jsme krásné dny prožili…

Na základně jsme se rychle zabydleli a hned první den jsme vyrazili na průzkum okolí. Místní krajina nabízí opravdu velké množství turistických tras, a tak jsme měli na celé dva týdny vystaráno. Velké oblibě u menších dětí se těšila Plšíkova zahrada nebo mlýnky v České Kamenici. Větší turisté pak ocenili například náročný terén Kyjovského údolí nebo cestu k pramenu řeky Křinice. Navštívili jsme také nějaká muzea. Dívkám pak velmi učarovala Schindlerova pletárna, kde se pletou punčochy, svetry atp. Kluci ocenili například muzeum nožů.

Jako piráti jsme pluli po Tyrkysovém moři a snažili se najít poklad Armadilla. Ten ho schoval opravdu důkladně, a tak jsme během pátrání zavítali na nespočet ostrovů. Někde nás nechali načerpat zásoby, jinde jsme se střetli s nepřátelskými domorodci či náboženskými fanatiky. Plavba však nebyla jen strastiplná, našli jsme totiž i několik menších pokladů – například poklad bohyně větru Amari nebo poklad boha hlubin Dorana. A když občané Galinsogy postřelili naši kapitánku, podařilo se ji vyléčit díky vzácné encyklopedii bylin. Po odhalení tajemství Jeskyně šepotů se naše cesta začala ubrat správným směrem a my jsme poklad nakonec objevili. Všichni piráti z něj měli velikou radost.

A tak naše čtrnáctidenní pirátská plavba pomalu dospěla ke svému konci. Kromě pokladu Armadilla jsme si z Krásného Buku odvezli spoustu zážitků, nových dobrodružství a také pořádnou dávku kilometrů v nohách.

Karolína Schejbalová,
TOM Vejři, Lovosice

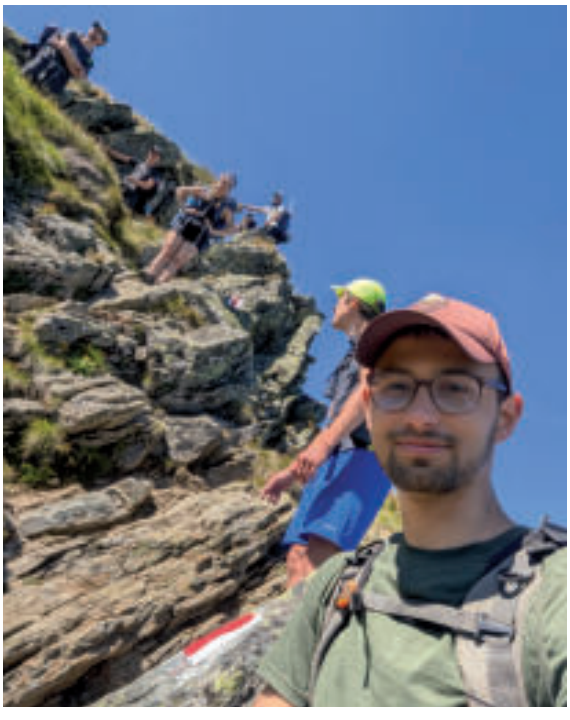

Přes hřbet Fagaraše

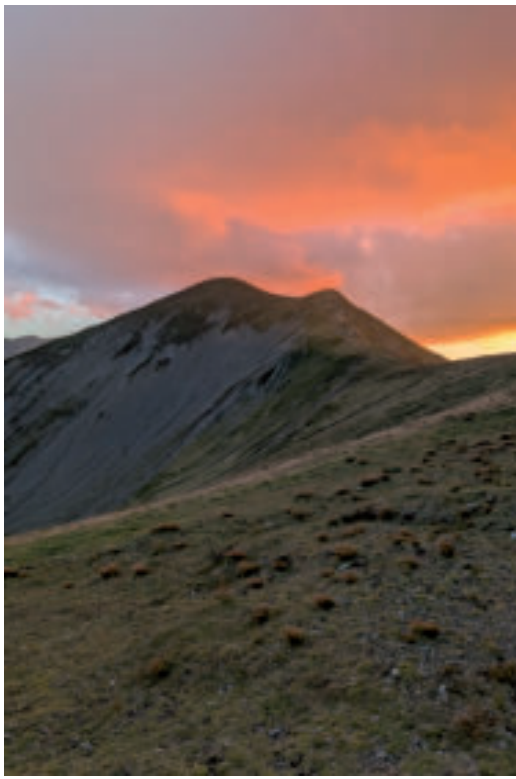

Na květnovém FunTOMovi padl zajímavý dotaz na Ultraviktorku, holku, co chodí náročné treky s ultralight výbavou: „Jaký byl nejlepší trek?“ Odpověď zněla: „**přechod Fagaraše**.“ A tak jsme začali s přípravou na tohle dobrodružství: zprvu možnosti dopravy, trasu, medvědy a další nezbytnosti pro sedm lidí. V Brně, kde jsem se setkal s ostatními, se ostatní zděsili, jestli to myslím vážně s tím 47l batohem. Sám doteď nevím, jak se mi podařilo narvat tolik věcí do mého „miláška“.

Dopravu bych shrnul do přestupních stanic: Opava -> Ostrava -> Brno -> Budapešť (H) -> Sibiu/Hermannstadt (RO) -> Turnu Roşu (RO). Celková doba cesty z Opavy trvala nějakých 36 hodin, během toho jsme přespali v Brně a během sedmi hodin prošli Budapešť. Bohužel jsme naspali jen 2 hodiny, jelikož jsme si řekli, že bude super nevzít si lůžkový vagon, aspoň jsme byli i mezi jinými lidmi.

Čekalo nás totiž několik dní v horách a ponorková nemoc může přijít lusknutím prstu, kór na trase, která není až tak krátká (108 km). Rumunsko je známé největší populací medvědů v Evropě (kolem 12 tisíc, což je asi 40% z evropské populace), proto jsme nic nepodcenili a vyzbrojili se spreji proti medvědům. Z těchto důvodů jsme museli první den, únava neúnava, vyjít minimálně nad lesní pás, kde se vyskytují. Jelikož ráno ještě pršelo, tak jsme si dopřáli krásných 14 hodin spánku. Na příští den jsme si naplánovali optimistickou trasu, která však nevydržela kontakt s realitou. Hřeben Fagaraše by se dal shrnout obecně takto: 400 výškových metrů dolů a pak hned do kopce to samé nahoru, s tím, že tohle se opakovalo klidně 4x za den s různou intenzitou sklonu. V horách totiž nejde o vzdálenosti, ale hlavně o náročnost terénu a odpočinek jednotlivců. Vrcholky se pohybovaly kolem 2300 m n. m., ale i přesto se tohle pohoří zelenalo.

Od krásné a nedotčené přírody nás odtrhlo jen borůvčí (a že ho bylo), nebo varovný signál z mobilu, že se 30 km od nás nachází v údolí medvěd. Třetí den jsme absolvovali nejtěžší část výletu. Jednalo se o první vrchol s 2500 m n. m., Negoiu. K téhle bestii vedly dvě cesty, jedna na prd a druhá na nic, tak jsme vyrazili tou krásnější. Tenhle den jsme měli naplánováno 16 km, ale již na vrcholu jsme tušili, že to dneska bude mordor. Pomalu se začínalo stmívat a my věděli, že jde do tuhé-

ho. My na hřebeni, nulová šance postavit stan, pak se však před námi otevřel prostor a my viděli stany. S úlevou jsme postavili naše příbytky a uklohnili v ten moment nejlepší jídlo na světě (kuskus s tuňákem a zeleninou). Čtvrtý den bylo v itineráři přiblížení se k nejvyšší hoře Rumunska, Moldoveanu.

Ve vedru vyschly některé zdroje vody, a tak bylo načase sejít kousek z hřebene a doplnit H2O. *Ano Tadeáši, příště vezmeme víc chlorových tablet XD*. Koncem dne se i poslední z nás vyškrábal na kempovací místo; *vyškrábal* používám záměrně, jelikož se jednalo o nejvyšší bod (2300 m n. m.), kde jsme přespali na tomhle spektakulárním výletě.

Následující ráno kolem našich stanů začali probíhat osamocení lidé se závodními čísly a my věděli, že se musíme pohnout, než dorazí masy. Těm jsme se stejně na Moldoveanu nevyhnuli. Vrchol našeho putování měl však teprve přijít. Slănina, pro mnohé bezvýznamný bod, pro nás a především pro Tadeáše něco, kvůli čemu táhne vakuovanou slaninu v batohu. V těchto místech nás poškádlilo počasí, naštěstí bouřky se po celou dobu našeho výletu držely za námi nebo se rychleji rozpadaly. *Díky brácho za aktuální předpověď z ČR*.

Tohoto dne krize přišla na mne, a tak jsem byl rád, že jsem došel, kam jsme měli. Kvalitně jsem se prospal na drnu a odpočatí jsme vyrazili na poslední putování po hřebeni. V těchto místech byl tento horský masiv více plochý, a tak jsme konečně mohli zařadit vyšší rychlostní stupeň, navíc jsme již toho také dost ujedli. Strávili jsme poslední noc na hřebenu a s větrem v zádech jsme 20 km z kopce zvládli jako nic.

První věc, co jsme v civilizaci udělali, byla objednaná pizza a s tím související skamarádění s Gabim. Tento (archanděl) Gabriel nás převezl 10 km do Zărnești, kde nás nechal přespat před jeho pětihvězdičkovými kabinami. Po probuzení z tohoto snu jsme doběhli autobus do Brașova/Kronstadtu a užívali si kontakt s civilizací. Každý si dopřál to, o čem týden na hřebeni básnil... Nástup na palubu vlaku a pokus o vyspání veškeré únavy dopadl na výbornou.

Jakub LP Vyhnálek,
TOM KADAO, Opava

Fotografování pro turistický kvíz

TOM Viking patří mezi aktivní pořadatele pochodů Prahou turistickou. To je cyklus 52 pochodů, letos probíhá už 25. ročník a organizátor, oblast Praha Klubu českých turistů, podporuje zpestření pochodů o poznávací činnost.

Poznávací činnost v turistice je důležitou součástí i turistického závodu a když na sněmu A-TOM ve Frýdlantu nad Ostravicí představil Tomáš Fúsek Mini TZ, řekli jsme si, že to je to pravé, čím můžeme doplnit pochody Prahou turistickou a přispět k jejich atraktivitě. Šéfzávodník Zdeněk Vejrosta se svými spolupracovníky pro nás přepravil bannery s poznávačkou památek, přírodních zajímavostí, dřevin a s uzlováním. To jsme doplnili orientací na mapě a práci s buzolou a poprvé předvedli už měsíc po sněmu na pochodu Okolo Zbraslavi. Mini turistický závod měl úspěch, takže jsme ho hned zařadili na pochod nazvaný Jarní sluníčko.

Letošní pochod Okolo Zbraslavi i Jarní sluníčko byly vlastně jen zopakováním loňských akcí. Všichni nás sice chválili, ale my už cítili, že se nevyvíjíme. A přesně po letošním Jarním sluníčku přišla z Asociace TOM výzva, ať se zapojíme do šablon.

Vyhlášení šablon vypadá složitě, ale díky Lukášovi Hodkovi jsme jejich úskalími propluli.

Za cíl jsme si vytkli upravit Mini TZ na pražské reálie a umožnit ho provozovat na více turistických pochodech tak, aby se bannery příliš neopakovaly. Rozhodli jsme se, že zkusíme vytvořit šestnáct bannerů s objekty a místy v Praze a účastníci pochodů budou mít za úkol k fotce objektu přidat jeho název a také místo na mapě Prahy. Celé jsme nazvali Pražský turistický kvíz. Podmínkou bylo, aby všechny fotky byly naše vlastní nebo fotky kamarádů. Použití stahovaných fotejsme zakázali. To znamenalo několik výprav po Praze, plánování cest, focení, výběr a zpracování fotek.

Šestnáct bannerů znamená šedesát čtyři fotek, ale každé místo se muselo vyfotit několikrát. Vždy bylo potřeba vybrat správně komponovaný a osvětlený snímek.

Ukázalo se, že zdaleka ne každý umí fotit. Současné přístroje sice dokáží samočinně nastavit clonu a čas a opravit mnoho uživatelských chyb, ale nedokáží opravit kompozici fotky. Když se skupina našich členů středoškolského věku vydala fotit náměstí a kostely, ukázalo se, že to není jen se postavit a mačkat spoušť. Fotoaparát vidí to, co člověk ne, přesněji vidí i to, co při pohledu mozek vypouští. Tak se až na monitoru ukáže, že sice v dálce je kostel, ale v popředí snímku je soustava napájecích kabelů pro tramvaje včetně sloupů, které fotce dominují.

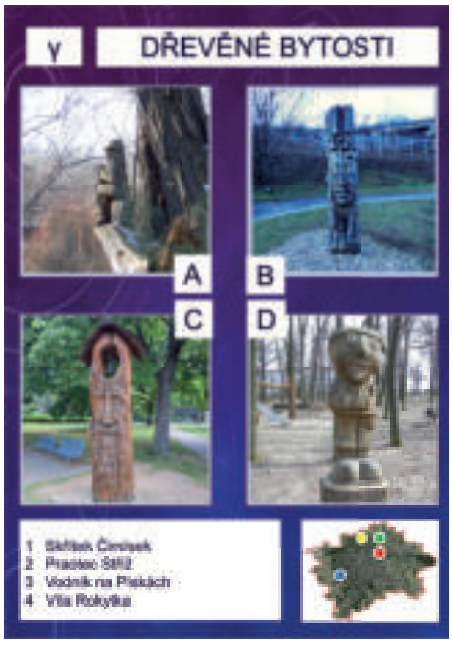
Bylo tedy potřeba udělat seminář o fotografování, hlavně o kompozici fotek, o tom, jak lze výřezem zdůraznit to, co potřebujeme vidět, jak výsledek ovlivní postavení fotografa jen o pár metrů jinde, jak lze využít pozadí, světlo a stín a prostě, jak si s fotkou vyhrát.

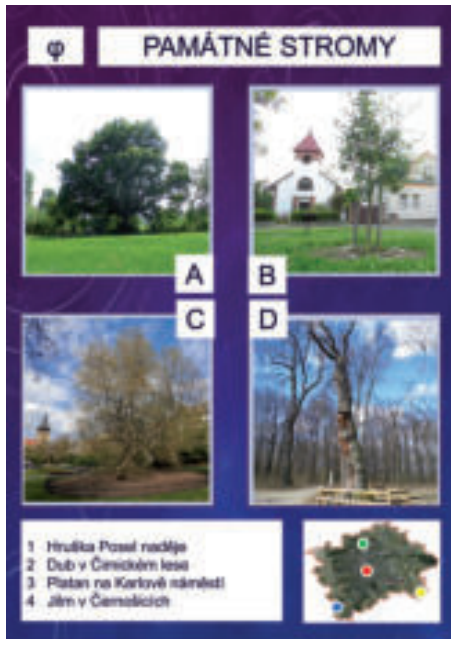
Šablona se skutečně stala lovem. Lovem na co nejlepší fotku pramene, věže, letiště nebo třeba rotundy. A lov to byl úspěšný. V době psaní článku je připraveno devatenáct bannerů a na další chybí třeba jeden objekt. A například klášterů nebo vodárenských objektů je v Praze tolik, že už jdou do druhého kola.

Turistické oddíly mládeže se honosí tím, že odvedou děti od monitorů do přírody. My jsme děti přivedli z přírody a z ulic, od fotografování k monitorům. Ovšem ne k bezduchému hraní her nebo tlachání na sítích, ale ke zpracování fotek a výrobě bannerů. Také na téma počítačové grafiky musel být seminář a díky němu je většina bannerů v bezvadné kvalitě, připravených k použití na turistických pochodech.

První akce, kde se můžete setkat s Pražským turistickým kvízem, je **pochod Podél Botiče.** Ten pořádáme v sobotu 7. listopadu. Má tři trasy od šesti do dvaceti kilometrů a startuje dopoledne u metra Háje.

Petr Teringl
TOM Viking, Praha

Od B-612 až po Gerulovy hry

Jak lépe zakončit školní rok než několika dny soutěžení, smíchu a nadšení na letním táboře? To samé si říkáme i my každý jeden rok, a tudíž jsme se i letos vydali na nižborské tábořiště, tentokrát s tématikou **Malého prince.**

Každý den na nás tak čekala nová planetka, nová postava a vzhledem k jejich neobvyklým žádostem i nová dobrodružství. Díky tomu si však teď jsme schopni odnést fůru zážitků. Kdybych měla vypíchnout ty vzpomínky, které mi opravdu utkvěly v hlavě, tak vám povím, jak jsme pomáhali najít nářadí pilotovi, který si ráno nedal k snídani dostatečný počet baget, jak jsme zachraňovali dceru krále princeznu Belle von Schmack ze spárů tříhlavé saně, jak jsme sháněli domýšlivci na Intergalaktickém tržišti všechno, co jsme mu na očích viděli. Dále taky počítání peněz pro byznysmena, při kterém mnozí z nás ztratili nervy. Naprostý vrchol však byl pijanův večírek, na kterém intergalaktické krysy unesly lampáře, a tak jsme museli na den zastat jeho práci. Věřím, že nejenom mně, ale i ostatním táborníkům zůstanou tyto vzpomínky v hlavě ještě hodně dlouho.

V září nás ale také čekala první akce v novém školním roce. Jsou to Gerulovy hry k uctění památky zakladatele našeho oddílu, který by letos oslavil své 75. narozeniny. Již tradiční lesní golf a jiné hry jsme doplnili o splouvání naší řeky Berounky. A kdo ví? Třeba se z toho taky jednou stane tradice.

Tohle a mnohem víc je možné díky finanční podpoře od města Beroun, Asociace turistických oddílů mládeže a TJ Lokomotiva Beroun. Děkujeme!

Saša Vašková,
TOM Bobr, Beroun

Radovanova šifra

Jako každý rok, tak i letos nás čekal náš letní tábor. Tématem byla "Šifra Mistra Radovana". První šifra čekala na naše táborníky a jejich rodiče už před odjezdem v e-mailu. Není čas ztrácet čas.

Děti zažily letos originální celotáborové hry, vymyšlené i oddílovými vedoucími, diskotéky, táboráky, promítání i děsivou stezku odvahy (jen pro silné povahy). Vítězem tábora 2026 byl červený oddíl Tajnůstkářů, který měl k výhře dobře našlápnuto již před táborem díky velkému počtu lajků na našich sociálních sítích.

Už teď vymýšlíme, co si pro děti připravíme na příští rok.

Kačka Jersucková,
TOM Radovánka, Liberec

Lesní moudrost je životní moudrost

Chléb lesa

Povím vám čtvrté tajemství lesní moudrosti. Jmenuje se Chléb lesa. Všude v přírodě je potrava, kterou může hladovějící člověk nalézt a zachránit si tak život. Na severu mnoha cestovatelům zachránily život lišejníky, jinými rostlinami si může poutník zpestřit jednotvárný jídelníček. Je příjemným úkolem pro woodcraftera hledat a objevovat toto skryté požehnání ve svém okolí. V každém kraji se nachází alespoň jedna rostlina, která nám v nouzi poskytne ochranu.

Miluju podzimní vandry – všude plno oříšků, jabloně u cest obtěžkané plody, trnky, houby. Poutník může jít nalehko a hlady v našich končinách neumře. Zjara zase léčivky poskytují části svých těl na čaje a nejrůznější neduhy. Bříza nám dává kůru na podpal, smrk své jedinečné chrastí, i šišky se na oheň hodí. Výčet toho, co nám rostliny dávají, je obrovský. Kdybychom mohli lovit, můžeme totéž říci i o zvířatech. Woodcrafter tedy zjišťuje, co všechno se dá v přírodě jíst, z čeho se dá udělat pohodlné lože, čím lze obarvit látku, z čeho uplést provaz, čím se vyléčit, jak najít čistou vodu. Všechno tohle je chléb lesa. Všechno tohle se dá snadno zjistit, informačních zdrojů je dnes dostatek. A všechno tohle jsme kdysi dávno pradávno znali a uměli a zapomněli. Snad proto nás tak fascinují přírodní národy a zejména indiáni.

Ale to není vše. Woodcrafter chce znát co nejvíce svých bratrů a sester rostlin a zvířat nejen proto, aby je poznal. Oslovovat druhého jménem znamená navazovat s ním vztah, jsme na něj více napojení. A v případě rostlin a zvířat nás to zbavuje druhové osamělosti. Znát jména nečlověčích bytostí je dobré i proto, že si tak *všímáme jednotlivců utvářejících živý svět, rozeznáváme jednotlivá vlákna látky, z níž je utkán les,* jak píše Robin Wall Kimmerer v knize Copánky z trávy, kterou vám vřele doporučuji.

Woodcrafterovi jde o to rostliny a zvířata nejen využít, nejen pojmenovat, ale také se od nich učit. Podle indiánských

tradic člověk přišel na svět jako poslední, a proto se stále učí na světě žít. Rostliny jsou tu ze všech živých tvorů nejdéle, a tak nám mohou ukazovat cestu. A zvířata také. Zpěv drozda zastavil můj spěch a učil mě klidu a soustředění. Dub rostoucí v asfaltu mi vyprávěl o vytrvalosti přes nepříznivé podmínky. Potok ke mně dlouhé hodiny hovořil o pomíjivosti, a přitom mě utěšoval. Krkavec mi pokaždé připomíná, abych zůstal napojený.

Tuhle komunikaci s přírodou nazývám po vzoru lakotského medicinmana Chromého jelena rozhovor se sovami a motýly. Znamená to zastavit se v přírodě, naladit se na přítomný okamžik, třeba pomocí pár nádechů a výdechů nebo poděkování za to, co mám. Znamená to začít sledovat znamení. Támhle přiletí kos a chvíli se na mě dívá. Pozdravím ho a čekám, co se bude dít. Třeba má v zobáku větvičku a upustí ji přímo tam, kde jsem. Co mi chce říci?

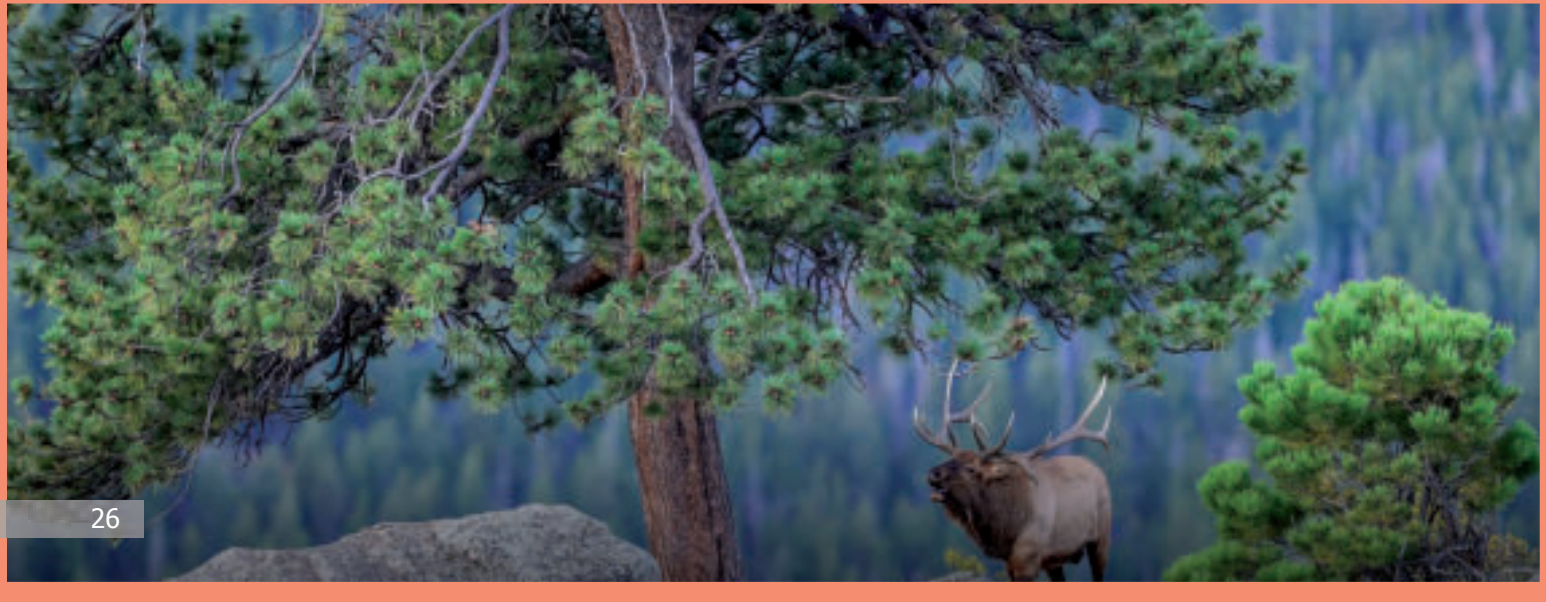
Jindy přijdu k prastarému javoru, obejmu ho a skrze kůru cítím, jak mi šeptá, že všechno je v pořádku.

Takovou vnímavost může woodcrafter pěstovat i činem nazvaným kalendář přírody, který jej vede k tomu, aby si vedl deník, kde si každý den po dobu jednoho roku zapisuje jedno přírodní pozorování denně. *Dneska jsem viděl srnku – přeběhla přes cestu a pak se ohlídla. Když se naše zraky potkaly, jako by se čas na chvíli zastavil. Budníček se ozval na cestě z práce a několikrát přelétl přes cestu sem a tam. Zastavil jsem se u švestky a pozoroval, jak její plody nasedají na větvičku.*

Tohle všechno dostáváme od zvířat a rostlin zadarmo. Potravu, léčiva, přístřeší, učení. A to jsem ještě vynechal kameny, půdu a živly, ty nás učí také. Všechno, co potřebujeme, dostáváme z přírody. Zadarmo. Vezmeme to a odejdeme. Nakoupíme v supermarketu a nepřemýšlíme, že to nejsou přírodní zdroje, ale naši příbuzní, rostliny a zvířata. Tímhle uvědoměním bych mohl splatit dar. Nebo vděčností. Stále častěji se zastavuji, než se pustím do jídla, a děkuji Zemi. Nechávám špetku bylin jako obětinu kopci, kde jsem v klidu poseděl. Pozdravím se s borovicí, se kterou jsme se delší čas nepotkali. Dar můžeme splatit také tím, že nebudeme plýtvat a kupovat věci, které nepotřebujeme.

Tohle všechno v sobě obsahuje čtvrté tajemství lesa. Tajemství o tom, že les a vůbec příroda, naše Matka Země, jak říkají domorodé národy, se o nás dobře stará, a že všechno je navzájem propojené.

Josef Porsch – Ablákela
ablakela@gmail.com

HOUBY HOUBY HOUBY HOUBY HOUBY HOUBY HOUBY

Tomík přináší první díl seriálu o houbách. Domluvili jsme se na něm s Richardem Klečkou, roztockým ex-tomíkem z oddílu Svišťů. Třeba vám Říšovy fotografie a poetické texty pootevřou oči během národní vášně (téměř) všech Čechů.

Kačenka česká je jakýmsi svatým grálem jarních houbařů a zároveň mimořádným gastronomickým zážitkem. Spatřil jsem ji při jednom z našich výletů na Lovoš. Mnohým houbařům přitom trvá léta, než ji poprvé najdou – pokud se jim to vůbec podaří. Jenže zkuste si po tolika letech vzpomenout, kde přesně to tehdy bylo. Naštěstí dnes už znám lokalit kačenek dost.

Narodil jsem se 6. prosince 1975 ve Vlašimi. Profesí jsem zedník, a tak mi snad čtenáři prominou méně učesané vyjadřování.

Od dětství jsem měl blízko k přírodě. Když jsme se v roce 1985 přestěhovali do Roztok, všiml si toho můj spolužák a soused Vít Čelikovský. Vzal mě s sebou do klubovny tomíků na jejich pravidelnou týdenní schůzku. A tak začalo mé poznávání různých koutů naší vlasti. Procestovali jsme toho opravdu hodně a já si dodnes říkám, jaká škoda, že jsem se už tenkrát o houby nezajímal víc.

Znát houby mě učila babička. Samozřejmě jen běžné konzumní druhy. V pubertě mě ale začaly zajímat jiné věci, a tak jsem na houby na dlouhá léta zapomněl. Když jsem se k nim po mnoha letech vrátil, jako bych chtěl všechen ten ztracený čas dohnat. Býval jsem nedočkavý před hlavními podzimními houbařskými žněmi a stejně mrzutý, když už skončily. Začal jsem se proto zajímat i o další druhy, které by se daly pozřít. Zároveň jsem na sociálních sítích obdivoval fotografie svých dnešních kolegů, snímky druhů hub, které nepotěší žaludek, ale často jen oko. Chtěl jsem ten rozmanitý svět také poznat a své nálezy si pěkně cvaknout.

Každé léto se jezdívalo na tábor na Klučánku. Nikdy jsem tam neviděl ani prašivku. Až jednou, když skoro celý tábor propršelo, jsem po několika dnech konečně ustalých deštů poprvé objevil hřib. Už tenkrát jsem dokázal rozeznat takzvané pravé hřiby, ale žádnému z těch, které jsem do té doby našel, se tenhle nepodobal. Měl černohnědý klobouk a oproti hřibu dubovému poněkud tmavší třeň. Našel jsem tehdy vzácný **hřib bronzový (Boletus aerus)**, ten preferuje zásadité podloží...

Buď jak buď, tenkrát jsem měl poslední noční hlídku, tuším s Věrou Čelikovskou a jednou blondýnou. Její jméno jsem už dávno zapomněl. Nález jsem jim předal a po skončení hlídky na mě čekala teplá privátní houbová polévka.

Fascinovalo mě, jak dokáže zdánlivě ošklivá houba na fotografii vyniknout. Jednou z takových hub je například **podloubník sinný (Gyrodon lividus).** Já mu říkám románský stavitel houbové říše. Při pohledu shora je to nenápadná, přehlédnutelná houba, která se vyskytuje výhradně v olšinách. Často roste v trsech. Když člověk před takovým trsem poklekne, spatří pod klobouky půvabnou řadu kleneb připomínajících podloubí starého města. To nás snadno svádí k domněnce, že právě odtud pochází jeho rodové jméno. Údajně je však název odvozen od slova „poddoubník". No, nevím. Když roste jen pod olší…

Richard Klečka

Kaštani na puťáku

Nově vzniklá skupina mladých z oddílu KČT Sokol Turnov vyrazila na konci června na svůj první puťák. Jejich cílem byl Banát, konkrétně **Stezka Českým Banátem.** Jako bonus si přibrali značkařskou nosičku, protože se rozhodli, že budou při přechodu zdejších hor obnovovat turistické značení. Puťák byl hned od začátku nabit úžasnými zážitky, které zažijete právě jen na puťáku.

- Hodinové zpoždění vlaku při odjezdu z Prahy cuchající naše nervy, protože čas na přestup v Budapešti se povážlivě zmenšil.
- Rumunský cikán a jeho početná rodina rozvalená na zemi v našem zarezervovaném kupé v nočním vlaku Vídeň – Bukurešť.
- Noční nádraží v Aradu a rumunská náhradní autobusová doprava.
- Desítky popadaných buků na cestě do Gerniku.
- Večeře u pana Maška „*Zelího*“ a povinné štamprdle s tímto gernickým pábitelem.
- První opravdová bouřka v horách.
- Konzumace sýra a čerstvě nadojeného ovčího mléka v místní salaši.
- Obnova turistického značení pomocí čtyřkolky.

Kaštani (to je pojmenování jejich skupiny) si na svém prvním puťáku vyzkoušeli spoustu nových věcí. Například si stanovili svůj výchozí čas, který potřebovali pro své první ranní zabalení. Výchozí hodnotu – 2,5 hodiny dokázali později stáhnout na 1,5 hodiny. Učili se zakopávat svoji ranní potřebu, večer stavět a ráno sušit stan. Vařili svoje první puťácké jídlo a léčili první puchýře, šrámy a ošetřovali vlky.

Odměnou za jejich značkařské snažení byl bezplatný pobyt v kempu Bígr, kde zrovna pobýval sympatický majitel Martin Hájek. Pro přeložení žluté značky a vyznačení odbočky na místní vyhlídku dal k dispozici svoji čtyřkolku, vařil večeře a snídaně. Také bezplatně odvezl některé účastníky, kteří potřebovali odjet dřív, do Oršavy a k dispozici dal svoji koupelnu a splachovací záchod. Nutno říci, že na revanš mu chlapci naštípali dříví a děvčata otrhala ovoce ze stromů.

Značení pomyslně otevřelo dveře v poslední vesnici Eibenthál. Místní opět potvrdili svoji pověst lidí, kteří si práci značkařů velice považují. Když slyšeli, jaký úsek Kaštani s nosičkou prošli (celkem 112 km), tak je zdarma ubytovali a zajistili bezplatné snídaně ve zdejší restauraci. Navíc účastníky zdarma odvezli na autobus do Oršavy.

Na závěr si dovolím svůj malý osobní postřeh. Z vyprávění zážitků, které jsem poslouchal na cestě domů, mi bylo jasné, že se opět naplnilo známé heslo *„Banát se nedá vyprávět, Banát se musí zažít“.*

Zbyněk Báča,
KČT Sokol Turnov

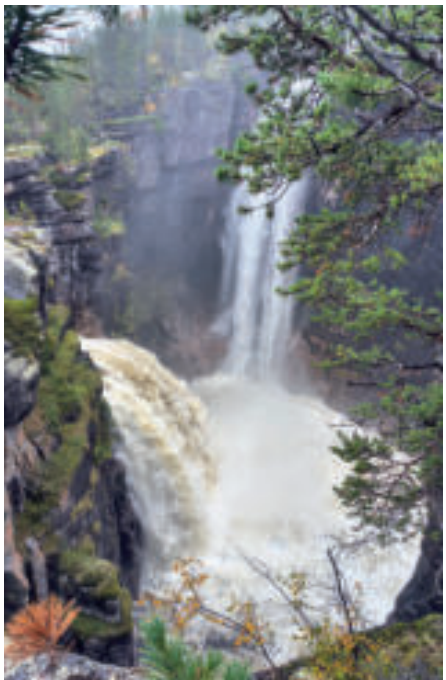
Norskem cestou necestou

Na rovinu říkám, že žít bych tam nechtěl. Místní obyvatelé si za dobu své existence v tomto kraji museli vybudovat odolnost proti dešti, chladu, dlouhodobě špatnému počasí a několikaměsíční tmě. Naštěstí vynalezli saunování, otužování a vycházky pod polární září, což je zřejmě jeden z důvodů, proč zde přežili dodnes.

Když jsme v norském městě Alta vystoupili z letadla, venku bylo deset stupňů a hustě pršelo. Z výrazů místních obyvatel bylo jasné, že nejde o nic mimořádného. Prostě jenom další den, kdy prší.

Stejně klidný výraz měli pánové, kteří nás druhý den, opět v dešti, vezli na lodích dvacet kilometrů. S úsměvem sdělili, že zítra prý už nemá pršet. Až v dalších dnech jsme pochopili, že výraz *„nemá pršet“* nevylučuje možnost občasného deště, který meteorologové v našich krajích označují jako *„časté dešťové přeháňky“*.

Další den jsme vyrazili do prvního kopce. **Po pěti minutách chůze borůvčím jsme měli všichni promočené boty.** V tomto stavu nám vydržely dalších pět dnů pochodu. Naštěstí většina z nás se pro tuto situaci vybavila nepromokavými ponožkami, které nám zachránily zdraví a optimismus. V tomto kraji ho nutně potřebujete.

Nicméně následné putování tundrou bylo úžasné. Musíte dávat pozor, abyste nešlápli tzv. do rejže, tak jsme totiž přejmenovali zdejší mokřady. Potůčky, potoky, řeky jsou zde poměrně časté. Buď je přeskakujete nebo brodíte. Po pravdě, není to úplně hitparáda sundavat si kalhoty, ponožky, boty a brodit zdejší vodu, ale co by člověk neudělal pro pořádné dobrodružství. Asi nejkrutější brod náš čekal jedno ráno, kdy jsme oklepali sníh ze stanů, drkotajíce zuby jsme se zabalili a po padesáti metrech chůze nás čekal první brod toho dne.

Severská příroda se v dalších dnech rozhodla, že už nás potrápila dost a začala ukazovat svoji přívětivější stránku. Čím dál častěji prokukovalo slunce mezi mraky **kolem nás probíhala stáda sobů a všude bylo neuvěřitelné množství borůvek, které by hravě uspokojilo všechny polské borůvkáře.** Někdy jsme narazili na místní chatu, ve které se dalo v teple najíst a usušit si mokré věci.

Nejvyšším dosaženým bodem byla nejvyšší finská hora Halti (1324 m. n. m), na kterou jsme se dostali z norské strany. Výstup suťovým zasněženým polem nebyl moc příjemný, ale na vrcholu jsme se setkali s druhou částí naší výpravy. Ta volila méně extrémní způsob putování zdejší krajinou prostřednictvím automobilových přesunů s ubytováním pod střechou.

Další dny už jsme pak převážně klesali Finskem a užívali si většinou slunečného počasí, které samozřejmě (jak jinak) občas přerušil déšť.

Po sedmi dnech putování jsme nakonec dorazili do finského městečka Kilpisijärvi, které působilo jako oáza po návratu z pouště. Místní obchod, který nabízel všechny „slasti“ světa byl naším častým cílem (no nekupte si banán nebo meloun za polárním kruhem). V Kilpisijärvi náš ještě čekaly dva výlety, které byly překvapivě zality sluncem a znamenaly pomyslnou třešničku na dortu za tímhle parádním dobrodružstvím.

Za zmínku ještě určitě stojí návštěva muzea v Tromsu. Mapuje zdejší život. Například exponát lovení polárních zvířat (konkrétně mláďat tuleňů) by svým naturalistickým pojetím přivedl do mdlob polovinu návštěvníků z našeho „hodného“ mírného pásu.

Zbyněk Báča,
KČT Sokol Turnov

Za tajemstvím mlynářského řemesla

O víkendu 22.–24. května jsme se již potřetí vydali do Oparenského mlýna. Tentokrát jsme se poprvé ponořili přímo **do historie mlýna a života jeho obyvatel.**

Program „Jak se žilo ve mlýně“ nás přenesl do dob, kdy byl mlýn živým centrem každodenního života. Už páteční večer navodil tu správnou atmosféru. Během večerní černé hodinky děti se zaujetím poslouchaly příběhy mlynáře, jeho ženy i vyprávění z cest mladého krajánka. Tajemné historky o životě ve mlýně, vodníkovi i jeho obyvatelích připravily všechny na víkend plný objevování.

V sobotu jsme se vydali na podrobnou prohlídku mlýna. Děti poznaly jednotlivé části budovy, nahlédly do historických místností a dozvěděly se, jak celý mlýn fungoval. Velký zájem vzbudilo poznávání různých druhů obilí a jejich využití. Nezůstalo však jen u teorie. Děti si v týmech s barevnými mlynářskými čepicemi vyzkoušely, jak se mouka mlela v různých historických obdobích, od nejjednodušších ručních způsobů až po složitější mlýnské mechanismy.

Součástí programu byla i skutečná práce kolem mlýna. Kluci nasekali dřevo a zatopili v peci. Udržování ohně v černé kuchyni bylo samo o sobě zážitkem. Kouř a vůně dřeva nás provázely celý den a mnozí z nás si domů odvezli nejen nové zkušenosti, ale i nezaměnitelnou vůni ohně zachycenou na oblečení.

Když byla mouka namletá a pec připravená, pustily se děti do pečení. **Upekly si vlastní housky z čerstvě namleté mouky a domácích vajíček.** Všem se pečivo velmi povedlo a bylo vidět, že práce vlastních rukou chutná nejlépe. Než se housky upekly, děti si ještě zasoutěžily v několika týmových disciplínách. Nechybělo ani převážení pytlů s moukou na trakařích, při kterém si vyzkoušely, jakou práci museli lidé ve mlýně běžně zvládat.

Příběhem nás po celý víkend provázela celá mlynářova rodina včetně dětí, které mezi naše oddílové děti krásně zapadly a pomohly vytvořit atmosféru, díky které se děti mohly ještě lépe ponořit do života ve mlýně. A pak přišla zasloužená odměna.

Na závěr programu čekalo děti slavnostní překvapení, byly pasovány na krajánky. Každý získal svůj „výuční list“ a symbolicky tak vstoupil do světa mlynářského řemesla. Teď už mohou obcházet mlýny, sbírat další zkušenosti a až si jednou pořídí vlastní mlýn, budou připraveny začít v něm hospodařit.

Oparenský mlýn nás ani potřetí nezklamal. Každá návštěva byla jiná a přinesla nové zážitky. Tentokrát jsme odjížděli s mnohem lepší představou o tom, jak náročný, ale zároveň zajímavý byl život ve mlýně. Děti si odvezly nejen nové znalosti, ale především spoustu společných zážitků, na které budou ještě dlouho vzpomínat. Už teď jsme zvědavi, čím nás Oparenský mlýn překvapí příště.

Eliška Moorová,
TOM Jestřábi, Dubeč

Antická mytologie

Letošní léto jsme strávili na novém tábořišti v Rakoveckém údolí, kde jsme se na celé dva týdny přenesli do antického Řecka. Celým pobytem nás provázela řecká mytologie a sami řečtí bohové nás doprovázeli při plnění nejrůznějších úkolů a náročných zkoušek.

Hlavním cílem našeho tábora bylo pomoci bohům najít jejich ztracené předměty. Během této cesty děti čekalo mnoho drobných úkolů i velkých výzev. Vlastnoručně si vyrobily křídla a také štíty, které pak hrdinně využily v přímém boji proti bájné Medúze. Kromě ní jsme se střetli s obávaným Minotaurem, pomáhali plnit dvanáct Héraklových úkolů a ocitli se dokonce ve Trojské válce. Došlo ale i na kreativní chvíle při naší „talent show". Všichni skvěle vystoupili a společně jsme ukázali pyšné Athéně, že neumí všechno nejlépe.

Celý tábor provázela skvělá atmosféra i vynikající kuchyně. Poprvé jsme si vyzkoušeli slaňování a naučili jsme se nové dovednosti jako je práce s ohněm nebo mapou, vaření bylinkové limonády a další. Všichni jsme si tyto dva týdny plné dobrodružství skvěle užili a těšíme se na další akci.

Julie Štoudková,
TOM Mravenci, Přibyslavice

Cesta kolem světa

Letošní letní tábor se nesl v duchu velkého dobrodružství. Na několik dní jsme se proměnili v cestovatele, objevitele a dobrodruhy a vydali se na cestu kolem světa. Projeli jsme svět doslova křížem krážem – byli jsme v Itálii na pizze, ve Španělsku na fotbalovém zápase, v Dánsku stavěli lego, v Africe jeli na safari, v Brazílii si dali kávu a na skok do Austrálie za klokany.

A protože správná výprava potřebuje také pořádné zázemí, čekalo na nás letos jedno velké překvapení. **Náš letošní tábor ožil díky novým podsadám, na kterých jsme pracovali po celý předešlý školní rok.**

Pořízení nových podsadových stanů by pro nás nebylo jednoduché bez finanční podpory. Podpořili nás firmy rodičů, samotní rodiče nebo naši bývalí členové a kamarádi. Velké poděkování také patří OC Nisa Liberec a akci Na dotek pomoci, z jejíchž finančních prostředků byla část nákladů na nové stany pokryta. Díky této podpoře jsme mohli dětem nabídnout pohodlnější a hezčí ubytování.

Už teď se těšíme, kam nás zavede naše další táborová cesta!

Zuzana Vraná,
TOM Myšáci, Liberec

Léto a TOM poKROK

Letní období bylo v našem oddílu pořádně nabité. Obnovovali jsme turistickou trasu na Hrad Kámen, vypravili se na letní tábor a uspořádali náš první příměstský tábor a nový oddílový rok jsme zahájili výpravou.

Stezky z lásky

V sobotu 20. června jsme se s téměř třiceti dobrovolníky pustili do obnovy turistické trasy vedoucí od pacovského vlakového nádraží směrem na Hrad Kámen. Zapojili se vedoucí, děti, rodiče i kamarádi našeho oddílu a společně jsme během jediného dne udělali obrovský kus práce.

Regenerovali jsme nejen klasickou turistickou trasu značenou červenou barvou, ale také její méně známé „dvojče", které vede hned vedle ní. Je sice o něco hrbolatější, ale o to krásnější. Většinu cesty lemují stromy, které poskytují příjemný stín i v horkých dnech.

Právě podél této stezky jsme také **rozmístili čtyřicet ptačích budek.** Ty nevznikly náhodou. Na jaře jsme uspořádali akci Budkování, při které děti společně s rodiči sestavovaly budky z předem připravených dílů. Teď jsme pro ně našli nové místo právě podél lesní stezky. Během dne jsme vysekávali zarostlé úseky, odklízeli popadané větve i stromy, vystříhali nálety a odstranili starou oplocenku. Práce bylo opravdu dost, ale díky početné partě šla krásně od ruky. Příjemným zpestřením horkého dne bylo povídání paní Průšové o lese, myslivosti a zvířatech, která v našich lesích žijí. Celá akce proběhla v rámci projektu Stezky z lásky ve spolupráci s Klubem českých turistů, společnostmi Kofola a RegioJet. Díky podpoře jsme měli po celý den zajištěný pitný režim i občerstvení, takže jsme se mohli naplno věnovat práci na stezce.

Letní táboření – Cesta časem

Stejně jako minulý rok jsme se i toto léto vydali na letní táboření na hájenku Bělá. Tentokrát to ale bylo trochu jiné. Čekala nás vědecká konference se světoznámým profesorem Zeitmannem o cestování časem, kterou si žádný malý ani velký vědec nemohl nechat ujít. Během konference se ale něco pokazilo. Stroj času se rozbil a my jsme se tak ráno místo v budoucnosti probudili ve Velkomoravské říši. Cíl byl tedy jasný: nasbírat co nejvíce paliva do stroje času a stihnout se vrátit zpátky do současnosti ještě před koncem tábora.

Za celý týden jsme společně procestovali dějiny od Velké Moravy přes období Karla IV. a Rudolfínskou Prahu až po barokní bály, Národní obrození a cinkot klíčů při Sametové revoluci. A i když se to může zdát jako velmi náročné téma, **děti se do příběhu vrhly po hlavě.** Čekaly je hry, úkoly, tvoření, putování jednotlivými historickými obdobími i spousta dalších dobrodružství.

Příměstský tábor – Objevitelé

Letos jsme poprvé uspořádali také příměstský tábor. Byl určený nejen dětem z našeho oddílu, ale i těm, kteří chtěli zjistit, jak to u nás funguje. Téma bylo Objevitelé a jejich úkolem bylo procestovat jednotlivé ostrovy a dostat se až na Ostrov pokladů. Zažili jsme skvělý myslivecký program v lesích okolo Zahrádky a Leskovic, navštívili jsme ZOO Na Hrádečku, prošli jsme stezku plnou ptačích budek a podívali jsme se také do bunkru v zámecké zahradě. Poklad malí Objevitelé našli a tím svou týdenní výpravu zakončili.

poKROKem na Kámen

Nový oddílový rok jsme zahájili výpravou na Hrad Kámen. V sobotu 19. září jsme vyrazili od pacovského vlakového nádraží a vydali se po naší Ptačí stezce. Cestou jsme pozorovali ptáky, brouky a všechno, co se kolem nás mihlo. Prošli jsme si krásně zrekonstruovaný hrad i jeho zahradu a po prohlídce jsme se odměnili v Hospůdce u Cihlářů. A cestou zpátky jsme nasbírali hromadu hub!

Takový byl náš konec léta a začátek nového oddílového roku. A už teď víme, že nudit se rozhodně nebudeme.

Karolína Získalová,
TOM poKROK, Pacov

Co bylo v červenci, srpnu a září 2026

O prázdninách, na které vyjelo 6051 tomíků a tomiček do celkem 132 táborů, se měli členové našeho spolku hezky a pěkně. Občas se pekli a občas mokli, jak už to tak bývá. To první bylo letos horší a na několika tomických táborech museli s dovážením pitné vody pomoci hasiči či místní zemědělci.

Červnové devadesátiny oslavil o měsíc později Jan Havelka. Slavilo se v Zemědělském muzeu ve velkém horku, ale v dobré náladě a při křtu další knihy, kterou neúnavný emeritní šéf KČT poslal do světa. Pojednává – jak jinak – o chatách Klubu českých turistů.

V létě praskaly naše základny po celé vlasti ve švech. Tomíci obsadili mlýn v Oparně, Rožmberk, samotu Stříbrných Hor a třeba i Uherské Hradiště, o Kamence a Sloupu ani nemluvě.

Víte, které chalupy byly za poslední rok obsazované nejvíc, našimi i přespolními? Vévodí Oparenský mlýn s třiaosmdesáti pobyty, v řadě pak těsně následuje herberk, Uherské Hradiště a sloupská ubytovna. Ale ani poslední v nevyhlášené soutěži, sokolský srub Psí zub na Sázavě na tom není šestadvaceti pobyty špatně.

Náčelnictvo objíždělo tábory o sto šest. Všude se potkalo s dobrými lidmi a spokojenými dítky, většinou také s pěkně postavenými tábory. Spolkový znak tu a tam chyběl, což je opravdu, ale opravdu nepěkné a vedení spolku se vztýčeným prstem velí: **Hořce všude, milí tomíci!**

Tomáš Novotný s Markem Kuskovem navštívili pražské Poutníky v Zátoce pláňat u Keblova. Se zájmem sledovali úprk za Zlatonkou a ochutnali skvělé řízky.

Tomáš Novotný tentokrát s Ondrou Šejtkou a Tomkem Hurtem nakoukli i do hezkého tábora tomíků z Baloon clubu u Borovan.

Práčata z Rapšachu a mnohé další oddíly si pochvalovaly truhlářský box, který si pořídili v rámci šablon.

Náčelník spolku si oblíbil vlaky, zejména pak úzkokolejku na Vysočině, a až přijde ten správný čas, dovědí se tomíci, proč.

Na ústředí doputovala další várka prastaré, leč stále skvělé publikace U táborového ohně od klasika táboření Vladimíra Rogla.

Porada náčelníků spolků se v září na ministerstvu školství setkala s šéfovou odboru pro mládež a s povděkem kvitovala, že rozpočet školského ministeria pro rok 27 počítá se stejnou částkou, jakou jsme si (i mediálním tlakem a mnoha intervencemi u mnoha politků) vydobyli pro letošek.

Česká rada vyhlásila opět bohumilou akci Darujeme kroužky dětem. Díky tomuto počinu posílají bohatší a úspěšnější peníze tam, kde jsou doopravdy potřeba, totiž na mimoškolní radosti dětí a mladých lidí. Přispěli jsme z ústředního rozpočtu také, má to tak být.

Polana se od srpna chlubí novým, lepším podkrovím. Jeďte tam – a nejen kvůli podkroví, tomíci.

Tom Kadao navštívila na táboře Česká televize, aby natočila pěknou reportáž do Zpráviček.

Lokomotiva, opravdová, s párou, telefonní budka, kyklop, opticko-lineární retrospektor, vousy dlouhé skoro až na zem…To je jen zlomeček skvělých rekvizit, kterými vládly naše oddíly na táborech. Hodně mne zaujala ta lokomotiva tomíků z Nivnice. Ta se bude, věřte mi to, ještě hodit!

Mimoň Hradecký se svou partou navštívil a poklidil okolí dědovské chalupy i chalupu samou. V naší roubence přibyl také nový, krásný kredenc a vůbec je hezky zvelebena. Horší zprávou je, že sousední pozemek, vlastněný dosud obcí (a pravidelně zaplavovaný Metují) získali polští majitelé. Ti vlastní už jednu chaloupku přes řeku, nepěkně, opravdu necitlivě ji modernizují a k naší neradosti se chystají postavit nějaký rekreační objekt v sousedství našeho pozemku.

Sloupský herberk má nové kotle. Stávající po devatenácti letech dotornádovaly. Základnu čeká ještě instalace dvou lamp ke schodištím, neb naražených kostrčí poněkud přibylo. Youry se ve Sloupu chystá obnovit hrátky pro dětičky, totiž domeček s jelenem, doskočiště a další radovánky, které před dávnými roky vyrobili s Hopem a které pobavily stovky dětí i dospělých. A časem možná, ale fakt jen možná, přijde i …kuličková dráha!

Jindra Zápotocký kmital v Janově kolem výměny střechy. Nebyla levná, ale je to za námi a věříme, že kvalitní plech bude sloužit nejméně dalších třicet roků.

Pepa Erben, sekretář ústředí, se dohodl s náčelníkem, že se od října rozeběhnou práce na obnově webových stránek. Ve věci proběhlo už první sezení s mladým skautem, který se osvědčil v podobné zakázce pro Českou radu dětí a mládeže. Mámeť stránky krásné, osvědčené, ale přeci jen už trošičku nemoderní. Tak tedy: Dohnat a předehnat!

Woodcrafteři, takto Liga lesní moudrosti, otevřeli svou zbrusu novou chalupu zvanou Klenova bouda alias Jahodina. Je opravdu pozoruhodná a má ji z velké části na svědomí Filip Chmel, exnáčelník LLM a Roztočák. Tomíci, neváhejte. Jahodina je kousek od krušnohorského Božího Daru a je to zase něco jiného, než naše (a woodcrafterské) domy a domečky sto a více roků staré.

Pětatřicítka tomíků z Prahy, Sedlčan, Dobranova, Kamenického Šenova, Roztok, Oděsy, Čerkasy, Olomouce, České Lípy či Poděbrad (a z mnoha dalších měst a vesniček) zvelebovala Rožmberk a také Pořešín. Zase se malovalo, betonovalo, štípalo a řezalo dřevo, natíraly se trámy, selo a sázelo se, hubil se plevel a natíraly ploty. K tomu brigádníci stačili sjet kus Vltavy a pootočit se na divadelní točně v Českém Krumlově. Práce se udělal zrovna oceán a všem, kdo přiložili ruku k dílu, patří dík.

Českolipský oddíl Chippewa získal nové, větší klubovní prostory a s pílí sobě vlastní je začal zvelebovat.

Mladý tomík Vítek Štverka z hlučínského oddílu Orion napsal na ústředí, že se jejich velký a činorodý oddíl rozhodl zakoupit stoletou faru u oddílového tábořiště v Moravici. Odhodlání, neuvěřitelná cena a samozřejmě i zajímavý historický objekt zaujaly náčelníka a přiměly ho k téměř okamžité návštěvě na místě. Držte palce.

Sněm se blíží

22. až 24. ledna 2027 se v Hradci Králové koná 19. sněm Asociace TOM. Z každého oddílu jsou vítáni dva zástupci. Prosíme také, abyste nám na adresu **pepa.erben@a-tom.cz** posílali nominace na udělení našeho jediného a tím pádem nejvyššího spolkového vyznamenání. Kdo je hoden Stříbrného hořce? Přečtěte si to prosím na našich stránkách.

OHLASY

Zkraje října oslavil významné 70. narozeniny Mojmír Nováček.

Cestovatel, organizátor, nadšený a věrný turista, muž, který prošel mnoha funkcemi a pozicemi v Klubu českých turistů, spoluzakladatel Asociace TOM.

Přejeme vše nejlepší, především pevné zdraví a mnoho dalších zdařilých turistických výprav a expedic.

Šéf výchovné rady, obětavý, skromný a nápaditý muž, vedoucí oddílu TOM Sirius - to všechno je Standa Prais. V červnu letošního roku oslavil šedesátiny a my mu k nim rádi dodatečně blahopřejeme.

Brigáda v Rožmberku

Fotografické ohlédnutí za velkou srpnovou brigádou. Ze snímků je jasné, co všechno se v posledním prázdninovém týdnu odehrálo v Rožmberku a v Pořešíně. Mezi betonováním, vymalováním dvou domů a štípáním dřeva v Pořešíně zvládli tomíci z celé republiky i radovánky na vodě, posezení u ohně nebo výpravu do divadelního Krumlova.

Tomík č. 140,
říjen 2026

Časopis turistických oddílů mládeže.
Vydává Asociace TOM ČR
s podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR
Redakce:
ústředí Asociace TOM,
ulice Palackého 325,
252 63, Roztoky.
Tel. 220 910 460, 220 910 314
mobil: 777 322 785
E-mail: ustredi@a-tom.cz,
www. a-tom.cz
Číslo do tisku připravili: Jiří Chour, Tomáš Novotný, Denisa Stanislavová, Petr Balcer
Grafika: Jiří Chour
Foto obálka: archiv TOM Veverk
ostatní fotografie: oddíloví vedoucí
Příspěvky a fotografie vedoucích jsou zveřejňovány bez nároku na honorář.
Náklad 650 výtisků.
Vydání tohoto čísla podpořil Klub českých turistů.

Uzávěrka příštího čísla 20. prosince 2026

Křest

Nový oddílový rok pro nás začal akcí Křest. Putovali jsme na ni podle šifer a indicií po Valmezu a navštěvovali jsme místa spjatá se vznikem Zlatých šípů.

Na každém jsme se dozvěděli historické zajímavosti a nabrali tři petvíčka vody do křtící lahve, kterou si každý nesl s sebou. Po šesti kilometrech v nohách jsme doputovali do parku, kde jsme odemčením kódového zámku získali zbrusu novou knížku, mapující dosavadní historii oddílu. Její název Zlaté šípy 1968 – 2024 vypovídá o tom, že práce na ní zabraly celé dva roky. Líbila se nám a důkladným zmácháním získanou křtící vodou jsme ji přivítali na světě.

Jiří Krajča – Tetřev,
TOM Zlaté šípy, Valašské Meziříčí

VEVERK JOACHYM ODCHÁZÍ

